



Regulering av svine- og fjørfeproduksjon – kommentarer til regelverk

Kommentarer og utdypende forklaringer til svine- og fjørfeproduksjonsloven, med tilhørende forskrift om svine- og fjørfeproduksjonen.

Gå til innhold

Innledning

Oversikt over endringer

Begrepsforklaring

§ 1. Formål

§ 2. Konesjonsplikt

§ 3 Andre forhold som utløser konesjonsplikt

§ 4 Vilkår for å få konesjon

§ 5. Bortfall av konesjon

§ 6. Opplysningsplikt og kontroll

§ 7. Pålegg og tvangsmulkt

§ 8. Gjennomføring av vedtak

§ 9. Tilbaketrekking av konesjon

§ 10. Standardisert erstatning

§ 11. Straff

§ 12. Ikrafttredelse

Vedlegg 1: Utregning av standardisert erstatning

Vedlegg 2: Utregning av midlertidig konesjon for utrangering av avlspurker

Innledning

Regler om svine- og fjørfeproduksjon i jordbruket er regulert av:

Lov om svine- og fjørfeproduksjonen

Husdyrkonsesjonsregelverket setter grenser for hvor stor produksjon av svin og fjørfe det er lov til å ha. Ordningen skal legge til rette for spredning av svine- og fjørfeproduksjonen på flere enheter, ved å regulere produksjonsomfanget hos den enkelte produsent. Reglene følger av **lov 1. april 2004 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen**.

Forskrift om svine- og fjørfeproduksjon i jordbruket

Konsesjonsgrenser, forholdstall og satser fremgår av **forskrift 1. april 2004 om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen**.

Forvaltningsloven

For behandlingen av søknader gjelder reglene i forvaltningsloven.

Oversikt over endringer

Gjeldende fra 1. januar 2020

Endringer i forskriften om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen §§ 1, 3, 4, 9, 9a og 9 b. Endringene ble fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 17. oktober 2019, og trede i kraft 1. januar 2020. Endringene av husdyrkonsesjonsregelverket ble tatt grunnet et behov for å håndtere veksten av smågrisproduksjon basert på engangspurker.

Gjeldende fra 8. oktober 2020

Endring i forskriften om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 8 første ledd. Departementet fastsatte ny sats for standardisert erstatning i eggproduksjon til 40 kroner per verpehøne 8. oktober 2020.

Gjeldende fra 3. juli 2019

I forskriften om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 8. Satsene for standardisert erstatning ble revidert og fastsatt av Landbruks- og matdepartementet i fastsettelsesbrev 3. juli 2019. Den standardiserte erstatningen er nå avgrenset til nettofortjenesten av den ulovlige produksjonen.

Begrepsforklaring

Nedenfor følger en kort beskrivelse av begreper brukt i husdyrkonsesjonsregelverket.

Konsesjonsregulert produksjon

Gjelder all svine- og fjørfeproduksjon. At produksjonen er konsesjonsregulert vil si at det er satt grenser for hvor stor produksjon det er lovlig å ha for hver enkelt produsent og på hver enkelt eiendom.

Konsesjonsgrense

Grense for hvor stor produksjon det er lovlig å ha uten konsesjon. Grensen gjelder per produsent/foretak og per gårds- og bruksnummer.

Konsesjonsfri drift

Betegnelse på all produksjon som drives under konsesjonsgrensen.

Konsesjonsenhet

Felles enhet på produksjonsomfang for all konsesjonsregulert produksjon. Antall dyr blir regnet om til antall konsesjonsenheter.

Konsesjon

Tillatelse til å produsere ut over konsesjonsgrensen. Konsesjon er innvilget etter antall dyr, og er knyttet til en fysisk / juridisk person, og et gitt gårds- og bruksnummer.

Konsesjonsplikt

Konsesjonsplikt inntreer når produksjonsomfanget går ut over konsesjonsgrensen eller gitt konsesjon.

Konsesjonsinnehaver

Den produsenten eller det foretaket som har konsesjon til å produsere ut over konsesjonsgrensen.

§ 1. Formål

§ 1

Lovens formål er å legge til rette for spredning av svine- og fjørfeproduksjonen på flere enheter ved å regulere produksjonsomfanget hos den enkelte produsent.

Kilde: Svine- og fjørfeproduksjonsloven (Lovdata)

Tolkning og formål

Loven skal bidra til å fordele de kraftfôrbaserte produksjonene på flere enheter, opprettholde en differensiert bruksstruktur med basis i familiejordbruket, og forhindre en utvikling mot store industrialiserte enheter. Dette gjøres ved å regulere det maksimale produksjonsomfanget av svine- og fjørfeproduksjon hos den enkelte produsent, og på den enkelte eiendom.

§2. Konesesjonsplikt

§ 2

Uten konsesjon fra departementet kan ingen produsere et større antall svin eller fjørfe enn Kongen har bestemt. Departementet kan gi forskrift om konsesjonspliktens virkeområde, omfang, søknadsprosess og saksbehandling.

Konsesjoner er tilknyttet en fysisk eller juridisk person og et bestemt gårds- og bruksnummer. Departementet kan i særlige tilfeller samtykke i at konsesjonen flyttes til et annet gårds- og bruksnummer.

Kilde: **Svine- og fjørfeproduksjonsloven** (Lovdata)

Første ledd: Konesesjonsplikt

Formål

I første ledd er det beskrevet at produksjonsomfanget hos den enkelte produsent skal reguleres. Hvilke grenser som gjelder for produsenter uten konsesjon, er fastsatt i forskriftens § 1. Formålet med konsesjonsplikten er å ivareta formålet med loven og ivareta familiejordbruket.

Konesesjonsgrenser

Konesesjonsgrensene er fastsatt i **forskrift om svine- og fjørfeproduksjonen § 1**:

«Grensene for svine- og fjørfehold som kan drives uten departementets tillatelse er 2 100 konsesjonsenheter som fordeler seg slik;

1. maksimalt 280 000 omsatte eller slaktede kyllinger pr. år,
2. maksimalt 60 000 omsatte eller slaktede kalkuner pr. år,
3. maksimalt 7 500 verpehøner på ethvert tidspunkt,
4. maksimalt 2 100 omsatte eller slaktede slaktegriser pr. år,
5. maksimalt 105 avlspurker på ethvert tidspunkt og maksimalt 150 utrangerte avlspurker pr. år (faktor 1,4286),
6. produksjon i registrerte foredlingsbesetninger med maksimalt 105 avlspurker på ethvert tidspunkt og maksimalt 438 utrangerte avlspurker pr. år (faktor 4,1714),
7. produksjon i registrerte formeringsbesetninger med maksimalt 105 avlspurker på ethvert tidspunkt og maksimalt 220 utrangerte avlspurker pr. år (faktor 2,0952), eller
8. satellitt i purkering med maksimalt 53 avlspurker på ethvert tidspunkt, eller maksimalt 2 100 omsatte eller slaktede slaktegriser pr. år.

For purkeringer kan det innvilges konsesjon for maksimalt 450 avlspurker i navet, og maksimalt 1010 utrangerte avlspurker per år (faktor 2,2444).

Ved tildelt konsesjon fastsettes grensen for maksimal utrangering av avlspurker tilsvarende forholdet mellom maksimalt antall avlspurker og utrangerte avlspurker innenfor de ulike produksjonstypene som nevnt i første ledd nr. 5, 6 og 7 og i andre ledd».

Definisjoner

Forskrift om svine- og fjørfeproduksjonen §4 gir nærmere definisjoner av dyreslagene som er regulert:

«I denne forskriften betyr

1. slaktekylling: slaktekylling fra én ukes alder.
2. kalkun: kalkun fra én ukes alder.
3. verpehøne: høne fra 20 ukers alder som produserer egg til konsum eller rugeeggproduksjon.
4. slaktegris: gris fra 50 kg levende vekt.
5. avlspurke: gris som har født minst ett kull.
6. purkering: driftsopplegg der en produsent med en besetning av avlspurker (nav) leier ut høydrektige avlspurker til flere produsenter (satellitter) for smågris- eller slaktegrisproduksjon.
7. foredlingsbesetning: driftsopplegg med produksjon av eliteråner til bruk i avlspopulasjonen i et godkjent norsk avlssystem, testing og egenrekruttering av renavlspurker, salg av renavlspurker til formeringsbesetninger og bruksbesetninger, og hvor produsenten har avtale med en norsk offentlig anerkjent avlsorganisasjon.
8. formeringsbesetning: driftsopplegg med produksjon av krysningspurker for videresalg til bruksbesetninger, besetningen skal inneha kun renavlspurker som basis for produksjon av krysningspurker og produsenten har avtale med norsk offentlig anerkjent avlsorganisasjon.
9. utrangert avlspurke: avlspurke som er omsatt, slaktet, destruert eller avhendet på annen måte».

Regulering av dyreslagene

Forskrift om svine- og fjørfeproduksjonen § 3 omregner dyreslagene til konsesjonsenheter gjennom forholdstall:

«Som konsesjonsenheter teller

1. slaktegris: 1 konsesjonsenhet
2. avlspurke: 20 konsesjonsenheter
3. avlspurke i purkering: 40 konsesjonsenheter
4. slaktekylling: 0,0075 konsesjonsenheter
5. kalkun: 0,035 konsesjonsenheter
6. verpehøne: 0,28 konsesjonsenheter
7. utrangert avlspurke: 14 konsesjonsenheter
8. utrangert avlspurke i foredlingsbesetning: 4,8 konsesjonsenheter
9. utrangert avlspurke i formeringsbesetning: 9,54545 konsesjonsenheter
10. utrangert avlspurke i nav i purkering: 2,08 konsesjonsenheter»

Om konsesjonsenhetene

Slaktekyllinger, kalkuner og slaktegriser reguleres som antall omsatte og slaktede dyr pr. år. Høner reguleres som innsatte dyr på ethvert tidspunkt. Det vil si at det ikke på noe som helst tidspunkt er tillatt å ha flere verpehøns enn konsesjonsgrensen, eventuelt innvilget konsesjon. Avlspurker reguleres som innsatte avlspurker på ethvert tidspunkt *og* som utrangerte avlspurker per år. Det vil si at det ikke på noe som helst tidspunkt er tillatt å ha flere innsatte avlspurker enn konsesjonsgrensen, eventuelt innvilget konsesjon. Det er heller ikke tillatt å utrangere flere avlspurker enn konsesjonsgrensen, eventuelt innvilget konsesjon. Det vil si at produsenter som holder avlspurker må forholde seg til *to* konsesjonsgrenser.

Ved endringer i konsesjonsgrensene vil også forholdstallene endres. Dette medfører at de ulike konsesjonsgrensene alltid utgjør 2 100 konsesjonsenheter.

Ved ileggelse av standardisert erstatning skal som utgangspunkt konsesjonsgrensene og forholdstallene som var gjeldende i året overproduksjonen fant sted benyttes. På FM-nett finnes en oversikt over historiske konsesjonsgrenser, forholdstall og satser.

Omlegging av produksjonen for produsenter med konsesjon

Forskrift om svine- og fjørfeproduksjonen § 6 gjør det mulig å legge om produksjonen mellom dyreslagene. Omleggingen må skje innenfor innvilget antall konsesjonsenheter. Bestemmelsens prinsipper for omlegging gjelder også for produsenter uten konsesjon.

«Produsenter med innvilget konsesjon kan fritt legge om produksjonen til et annet dyreslag enn det opprinnelig ble gitt konsesjon på. Ved omlegging benyttes det opprinnelig vedtatte antallet dyr som utgangspunkt, justert med det til enhver tid gjeldende forholdstallet for dyreslaget som ønskes produsert.»

Frihet til å legge om sin drift innenfor konsesjonsgrensen

Hensikten med regelen i forskriftens § 6 er å gjøre det mer fleksibelt for produsenter som har innvilget konsesjon på flere dyreslag. Dette ved at de fritt kan justere omfanget av det ene eller det andre dyreslaget uten å søke konsesjon om det. Det understrekes at omlegging ikke gir grunnlag for økt konsesjon.

Forholdstallene i forskriftens § 3 må legges til grunn ved omregning fra antall dyr til konsesjonsenheter. Antallet dyr produsenten har fått innvilget i konsesjonsvedtaket vil fremdeles gjelde, men produsenten kan nå fritt produsere på hvilket dyreslag som ønskes, uten at dette må søkes om på forhånd.

Dersom forholdstallet for dyreslaget man har innvilget sin konsesjon på endres, påvirkes antall konsesjonsenheter produsenten totalt kan produsere. Har man lagt om fra det opprinnelige dyreslaget til et annet, er det viktig å være oppmerksom på at regelverksendringer av forholdstall (som følge av at grenser økes), kan kreve at man må redusere dagens produksjon.

Ved omlegging fra innsatte dyr (avlspurker og/eller verpehøner) til slaktedyr (slaktegris, slaktekylling og/eller kalkun), vil produsenten ha anledning til å ha innsatte dyr opptil innvilget antall konsesjonsenheter, slakte disse, og deretter slakte og omsette slaktedyr opptil innvilget antall konsesjonsenheter samme år. Dersom man eksempelvis har konsesjon for 8 000 verpehøns, tilsvarende 2 240 konsesjonsenheter, og legger om produksjonen til slaktegris etter seks måneder, får man følgende resultat; første halvår kan man ha 8 000 verpehøns til enhver tid. Når alle verpehønene er slaktet eller destruert, kan det deretter slaktes og omsettes inntil 2 240 slaktegris andre halvår.

Ved omlegging fra slaktedyr til innsatte dyr, må produksjonen med innsatte dyr tilpasses størrelsen på slaktedyrproduksjonen det året man legger om. Her er det med andre ord ikke anledning til å ha en høyere produksjon det året det legges om. Dersom man går ut fra en konsesjon på 2 240 enheter, og legger om produksjonen fra slaktegris til verpehøns får man følgende resultat; dersom det første halvår har blitt slaktet 1 280 slaktegriser, kan man ha 3 429 verpehøns innsatt til enhver tid andre halvår (tilsvarende 960 konsesjonsenheter).

Ved omlegging fra en type slaktedyr til en annen skal samlet driftsomfang for begge produksjoner være innenfor konsesjonsgrensen.

Ved omlegging mellom verpehøner og avlspurker kan overgangen skje gradvis ved at en reduserer det eksisterende dyreslaget samtidig som man gradvis øker det andre dyreslaget. Antallet innsatte dyr til enhver tid av året kan ikke være høyere enn konsesjonsgrensen.

Eksempel på omlegging av konsesjon

En produsent har konsesjon på 350 000 slaktekyllinger, men ønsker å dele opp produksjonen slik at halve produksjonen utgjør slaktekylling, og resten utgjør verpehøner.

$$350\,000 \times 0,0075 = 2\,625$$

Produsenten har på omleggingstidspunktet konsesjon til å produsere 2 625 konsesjonsenheter. Halve produksjonen skal være verpehøner.

$$2\,625 / 2 = 1\,312,5 \text{ konsesjonsenheter}$$

$$1\,312,5 / 0,28 = 4\,688 \text{ verpehøner}$$

Hvis produsenten legger om halve produksjoner til verpehøner, kan det produseres 4 688 verpehøner og 175 000 slaktekyllinger på gården. dyreslaget samtidig

«Toårsregelen»

Forskrift om svine- og fjørfeproduksjonen § 2 gir produsentene et slingringsmonn i produksjonen over en periode på to år. Bestemmelsen er referert til som «toårsregelen»:

«Det er tillatt å overstige konsesjonsgrensen eller innvilget dyretall med inntil 15% ett år, mot tilsvarende reduksjon i produksjonen det påfølgende året. Det er alltid de to siste årene som vurderes i sammenheng.»

Tolkningen av «toårsregelen»

Bestemmelsen åpner for at det kan produseres inntil 15 prosent over konsesjonsgrensen eller innvilget konsesjon ett år, dersom det gjøres tilsvarende reduksjon i produksjonen det påfølgende året. Med ett år menes ett kalenderår. Gjennom denne regelen tas det hensyn til at husdyrproduksjon er en biologisk produksjon, som gjør det vanskelig for produsenter å «lande sin produksjon» akkurat på konsesjonsgrensen. Dette gjelder særlig for slaktedyrproduksjon og utrangering av avlspurker.

«Toårsregelen» medfører at dersom en produsent har produsert *inntil* 15 prosent over konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon ett år, må eventuell oppfølging avvendes til året etter. Dersom produksjonen da ikke er redusert tilsvarende, skal det ilegges standardisert erstatning.

Dersom overproduksjonen overstiger 15 prosent ett år, skal det reageres umiddelbart for all produksjon ut over 15 prosent over konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon. De resterende 15 prosent kan produsenten redusere det påfølgende året. Bestemmelsen åpner ikke for å øke produksjonsomfanget ett år på bakgrunn av at produksjonen året før var under konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon.

Etter forskriftens § 2 første ledd andre punktum, er det alltid de to siste årene som skal ses i sammenheng. Dette innebærer at man ved vedvarende overproduksjon må se år én i sammenheng med år to, år to i sammenheng med år tre, år tre i sammenheng med år fire og så videre. Vi viser til regneeksempel 1a, 1b og 1c i vedlegg 1.

Ved produksjon ut over konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon i år der grensene i forskriftens § 1 endres, tar man utgangspunkt i konsesjonsgrensen for år én når kravet til reduksjon i det påfølgende året skal beregnes. Ved produksjon over konsesjonsgrensen/innvilget konsesjon året før økningen, skal kravet til reduksjon beregnes i *forhold til den gamle grensen*. Dette kan vises med et eksempel. En slaktekyllingprodusent uten konsesjon har en overproduksjon på 15 % i 2014 (161 000 dyr). Kravet til reduksjon i 2015 blir da på 21 000 dyr. Det betyr at denne produsentens produksjon ikke kan overskride 280 000 – 21 000 = 259 000 slaktekyllinger i 2015.

Eksempel på overproduksjon

Kyllingprodusent Jensen har ikke konsesjon, men produserer ett år 290 000 slaktekyllinger, 10 000 dyr over konsesjonsgrensen. For å unngå standardisert erstatning må Jensen redusere antallet slaktekyllinger til 270 000 det påfølgende året. Dersom produksjonen kun reduseres til 275 000 slaktekyllinger, skal det reageres mot de 5 000 slaktekyllingene Jensen har produsert for mye over toårsperioden.

Andre ledd: Konsesjoners tilknytning

Tolkning

I lovens andre ledd står det at en konsesjon kun skal gis til en fysisk eller juridisk person, og at den gjelder et bestemt gårds- og bruksnummer, dette registreres i husdyrkonsesjonsregisteret. Med juridisk person menes et rettssubjekt som opptre utad som en enhet, og erverver rettigheter og plikter. Dette kan være ulike selskapsformer og stiftelser.

Statsforvalteren er førsteinstans ved forvaltning av husdyrkonsesjonsregelverket, og fatter vedtak om konsesjon. Statsforvalteren sender opplysninger om konsesjonen til Landbruksdirektoratet. Hovedregelen er at det ikke skal gis tillatelse til å endre konsesjonens stedlige tilknytning. Det finnes unntak, for eksempel dersom eiendommen blir ekspropriert. Andre «særlige tilfeller» kan også føre til at det gis tillatelse, terskelen er imidlertid svært høy for å benytte unntaket. Flytting av konsesjonen gir ikke grunnlag for økt konsesjon.

§ 3 Andre forhold som utløser konsesjonsplikt

§ 3

«Dersom to eller flere konsesjonsregulerte produksjoner har felles eierinteresser, inntre konsesjonsplikt dersom det samlede produksjonsomfang overstiger grensen for konsesjonsfri drift. Det samme gjelder dersom to eller flere samarbeider om konsesjonsregulert produksjon i en slik grad at de må anses å ha økonomiske interesser i samme produksjon.

Dersom den samlede produksjonen på samme eiendom overskrider grensen for konsesjonsfri drift, inntre konsesjonsplikt.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om konsesjonsplikten etter førsteledd».

Kilde: **Svine- og fjørfeproduksjonsloven** (Lovdata)

Første ledd: Felles eierinteresser og driftsfellesskap

Formål

Formålet med lovens § 3 er å regulere hvilke andre forhold enn produksjon ut over konsesjonsgrensene/innvilget konsesjon, som utløser konsesjonsplikt. Dette knytter seg til tilfeller hvor to eller flere produsenter har felles eierinteresser eller felles økonomiske interesser i samme produksjon. Bestemmelsen tar sikte på å hindre omgåelse av konsesjonsbestemmelsene.

Felles eierinteresser

Lovens § 3 første ledd første punktum, skal dekke alle former for foretak som en fysisk eller juridisk person har eierinteresser i, direkte eller indirekte. Dersom to eller flere foretak har «felles eierinteresser» i samme produksjon, kan ikke deres samlede produksjon overstige konsesjonsgrensene i forskriftens § 1. Dersom produsentenes samlede produksjon overstiger konsesjonsgrensene, inntre konsesjonsplikt og det skal ilegges standardisert erstatning for den produksjonen som overstiger konsesjonsgrensen etter lovens § 10 og forskriftens § 8.

At både direkte og indirekte eierinteresser omfattes av bestemmelsen, innebærer at en produsent som driver konsesjonsregulert produksjon ikke kan være aksjonær, eller ha andeler i andre foretak som driver med konsesjonsregulert produksjon dersom den samlede produksjonen overstiger konsesjonsgrensen.

Felles eierinteresser kan også få betydning for utmålingen av produksjonstilskudd, jf. forskrift 19.12.2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (produksjonstilskudds- og avløserforskriften).

En vurdering av felles eierinteresser kan beskrives med et eksempel: Pedersen driver et enkeltpersonforetak (ENK), og har eierinteresser i tre aksjeselskap (AS). Den samlede produksjonen i Pedersens ENK, samt i de tre ASene kan ikke overstige grensen for konsesjonsfri drift eller innvilget konsesjon. Dette fordi Pedersen har eierinteresser i alle de fire foretakene.

Felles eierinteresser kan også eksemplifiseres slik: Andersen er eier av foretaket Andersen drift AS. Mortensen er eier av foretaket Mortensen drift AS. Andersen drift AS og Mortensen drift AS er igjen eiere av foretaket A & M drift AS. Siden Andersen og Mortensen har direkte eller indirekte eierinteresser i disse tre foretakene, kan ikke den samlede produksjonen for foretakene overstige konsesjonsgrensen eller innvilget konsesjon.

Økonomiske interesser i samme produksjon

Generelt om grensene for ulovlig samarbeid

Konsesjonsplikt inntre også når to eller flere samarbeider om konsesjonsregulert produksjon i en slik grad at de må anses å ha «økonomiske interesser i samme produksjon», jf. lovens § 3 første ledd andre punktum. Det gjelder både direkte og indirekte økonomisk interesse.

Med *økonomiske interesser i samme produksjon* menes at to eller flere har hatt et så tett samarbeid at de har oppnådd økonomisk gevinst eller fordel av samarbeidet. Bestemmelsen gjør det blant annet forbudt å slå sammen produksjoner på flere eiendommer til en større enhet. Forbudet samsvarer med lovens formål om å bremse utviklingen mot store enheter innenfor de kraftfØkrevende produksjonene.

Det presiseres at det er tillatt å samarbeide om produksjonen dersom den samlede produksjonen ikke overstiger konsesjonsgrensen eller innvilget konsesjon.

Selv i tilfeller hvor den samlede produksjonen overstiger konsesjonsgrensen, kan noe samarbeid mellom produsentene aksepteres. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at et slikt samarbeid kan få betydning for utbetaling av produksjonstilskudd. Samarbeidet anses å være ulovlig når det blir så tett og omfattende at produsentene har økonomisk interesse i samme produksjon, det vil si når samarbeidet er så viktig eller omfattende at det vil få merkbare økonomiske konsekvenser å bryte ut av det.

Nærmere om samarbeidsvurderingen

For å avgjøre om det foreligger et ulovlig samarbeid også referert til som et driftsfellesskap, må det foretas en konkret helhetsvurdering basert på de faktiske forholdene i hver enkelt sak. Nedenfor nevnes noen momenter som typisk kan være av betydning i vurderingen av om det foreligger et driftsfellesskap eller ikke. Momentene vil ha ulik vekt. Dette innebærer at i én konkret sak vil ett moment alene kunne være tilstrekkelig for å konstatere driftsfellesskap, mens det i en annen sak kan være at flere momenter samlet gir grunnlag for en slik konstatering. Dette avhenger nærmere av graden, altså hvor sterkt momentene i seg selv indikerer at produsentene oppnår en fordel via samarbeidet. Landbruksdirektoratet understreker at listen over momenter ikke er uttømmende. Også samarbeid som gjelder driften av den ikke konsesjonsregulerte produksjonen, kan være relevant i helhetsvurderingen, men disse momentene vil veie mindre enn momentene som direkte omhandler den konsesjonsregulerte produksjonen.

Momenter i en driftsfellesskapsvurdering kan blant annet være:

- økonomisk sammenblanding
- arbeidsinnsats
- driftsopplegg
- maskinfellesskap
- produksjon i samme anlegg
- geografisk nærhet

Økonomisk sammenblanding

Dersom det kan påvises en økonomisk sammenblanding mellom to eller flere foretak, vil det være et tungtveiende moment for at det foreligger driftsfellesskap. Indikasjoner på økonomisk sammenblanding kan for eksempel være at det fremstår som tilfeldig på hvilket foretak ulike inntekter og utgifter er regnskapsført, at foretakene i samarbeidet leverer slakt på bare ett produsentnummer, eller det er manglende samsvar mellom fôrforbruk og dyretall i foretaket.

Arbeidsinnsats

I en driftsfellesskapsvurdering kan det videre være av betydning å se nærmere på omfanget av egen og andres arbeidsinnsats. Hvis for eksempel en produsent gjør størstedelen av arbeidet i en annens produksjon, kan det etter omstendighetene være grunn til å tro at han har en tett tilknytning til, og muligens også økonomisk interesse i denne produksjonen.

Videre vil det være relevant å se på om en produsents arbeid i en annens produksjon lønnes til markedspris. Hvorvidt det foreligger arbeidskontrakt eller ikke vil også vektlegges. Dersom arbeidskontrakt ikke foreligger vil det tale for at produsenten ikke er selvstendig.

Driftsopplegget

Driftsopplegget er et tredje moment. Med dette menes at måten produsentene har organisert driften på, resulterer i en fordel for én eller begge/alle produsentene. Som eksempel kan nevnes felles håndtering av gjødsel, felles oppstalling og felles innkjøp av fôr eller dyr. Deler produsentene sentrale innsatsfaktorer som for eksempel pakkebånd eller fôringsanlegg, er det mye som taler for at dette i seg selv er nok til å konstatere at det foreligger et driftsfellesskap.

Maskinfellesskap

Videre kan maskinfellesskap være et relevant moment i en vurdering av om det foreligger driftsfellesskap. At foretakene har felles maskinpark er i utgangspunktet ikke tilstrekkelig til å konstatere driftsfellesskap, men et svært omfattende maskinfellesskap i tillegg til samarbeid på andre områder, kan indikere at samarbeidet er for tett.

Samme anlegg

Et femte moment er om foretakenes produksjon finner sted i samme anlegg. Et eksempel kan være to naboer som bygger et anlegg som går over begge eiendom. Et slikt samarbeid vil normalt måtte anses som ulovlig, selv om det kan dokumenteres at de enkelte produsenter for øvrig driver adskilt.

Geografisk nærhet

Geografisk nærhet kan være et viktig moment i en driftsfellesskapsvurdering. Foregår to produksjoner med nær beliggenhet til hverandre, kan dette trekke sterkt i retning av at det foreligger driftsfellesskap. Dersom to eller flere foretak plasserer seg i nærheten av hverandre, kreves det en større innsats fra produsentene om å holde produksjonene tilstrekkelig adskilt i henhold til husdyrkonsesjonsregelverket.

Særskilte forhold som kan indikere driftsfellesskap

Relasjoner mellom produsenter

Nære relasjoner mellom produsenter, som familiære bånd, kan indikere at det foreligger et driftsfellesskap. Det understrekes at slike relasjoner ikke automatisk tilsier at produsentene har økonomiske interesser i samme produksjon. Imidlertid vil det på bakgrunn av slike relasjoner mellom produsentene være grunn til å vurdere nøye om de respektive produksjonene drives adskilt.

På grunn av det fellesskapet som for eksempel ektefeller eller samboere allerede har i form av blant annet å dele på bolig og utgifter i husholdningen, er det stor risiko for at det pågår et ulovlig samarbeid mellom disse dersom begge driver hver sin produksjon. En slik antakelse om ulovlig samarbeid styrkes ytterligere dersom ektefellene eller samboerne driver samme type produksjon, og dersom produksjonene foregår i nærheten av hverandre. I en vurdering av samarbeid mellom ektefeller eller samboere er det etter dette naturlig å ha som utgangspunkt at disse har en viss interesse i hverandres produksjoner. Med dette som utgangspunkt, er det av stor betydning for utfallet av driftsfellesskapsvurderingen at deres respektive produksjoner drives adskilt.

Hvis produsenter med nære familiære relasjoner deler opp en produksjon som tidligere ble drevet på en eiendom, er det stor sannsynlighet for at produksjonene etter oppdelingen ikke er tilstrekkelig adskilt driftsmessig. Det gjøres oppmerksom på at selv om produksjonene i et slikt tilfelle vurderes som tilstrekkelig adskilt på et tidspunkt, er det fare for at produksjonene blir mer integrert etter hvert som en følge av det fellesskapet som er etablert utenom driften. Man bør derfor vurdere om det foreligger ulovlig samarbeid fortløpende.

Produksjon på utskilt tomt

De siste årene har det i flere saker blitt konstatert driftsfellesskap mellom produsenter etter husdyrkonsesjonsregelverket. Landbruksdirektoratet erfarer at det i flere av disse sakene har begynt med at produsenter har fått fradelt én eller flere tomter fra eiendommen sin. Deretter har det blitt etablert tilsvarende produksjon på den utskilte tomten, og produsentene har begynt å samarbeide om driften på en slik måte at det konstateres driftsfellesskap etter produksjonstilskudds- og husdyrkonsesjonsregelverket. I slike situasjoner kan det være grunn til å anta at produsentene samarbeider for tett. Særlig gjelder dette dersom det i tillegg er nære relasjoner mellom produsentene. Produsenter som innretter driften sin på denne måten, må regne med å bli kontrollert.

Det vises til rundskriv 2017-8 *Rundskriv om husdyrproduksjon ved fradeling av tomter etter jordlova*. Hvor Landbruksdirektoratet kommer med en oppfordring til kommunene om å informere partene i delingssaker om driftsfellesskapsbestemmelsene etter produksjonstilskudd- og husdyrkonsesjonsregelverket, samt hvilke konsekvenser et driftsfellesskap kan få for dem. Slik informasjon kan bidra til at partene blir mer bevisste på regelverket, og oppfordre dem til å foreta nærmere undersøkelser av om deres eventuelle samarbeid vil rammes av driftsfellesskapsbestemmelsene før de for eksempel investerer i ny driftsbygning.

Eksempel på samarbeid

Samarbeid kan illustreres med et eksempel. Produsent Hansen og produsent Jensen driver konsesjonsregulert svineproduksjon på hver sin eiendom. Det er imidlertid kun Jensen som har fødebinge. Produsentene kjøper derfor inn felles purker som oppstalles hos Jensen. Smågrisen deles deretter mellom produsentene, og føres opp på hver sin eiendom med separat økonomi. Felles innkjøp av livdyr, hvor dyrene er deleide eller kun produserer hos den ene av innkjøperne, vil anses som driftsfellesskap.

Innhenting av bevis i driftsfellesskapsaker

Som det kommer frem overfor må sakens faktiske omstendigheter avklares i en driftsfellesskapsvurdering, og det må foretas en nærmere vurdering av bevisene som foreligger i saken. Det følger av lovens § 6 andre ledd at forvaltningen kan pålegge produsentene å godtgjøre, herunder fremlegge bevis for at det ikke pågår et ulovlig samarbeid. Hvilke dokumenter som i denne sammenheng bør framlegges må vurderes konkret.

Eksempler på dokumentasjon er:

- kontoutskrifter
- regnskap med bilag
- avregninger
- fakturaer
- forsikringsavtaler
- leieavtaler

med mer. Nærmere omtale av opplysningsplikt kommer i punktet om lovens § 6 under.

Forholdet mellom driftsfellesskap etter produksjonstilskudd- og husdyrkonsesjonsregelverket

I produksjons- og avløsertilskuddsforskriften § 7 siste ledd er det opprettet en kobling mellom driftsfellesskapsvurderingen etter produksjonstilskuddsregelverket og driftsfellesskapsvurderingen etter husdyrkonsesjonsregelverket. Det fremgår her at dersom landbruksmyndighetene har konstatert at det foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter svine- og fjørfeproduksjonsloven § 3, skal det alltid anses å foreligge driftsfellesskap etter produksjonstilskuddsforskriftens § 7 andre ledd. Produksjons- og avløsertilskuddsforskriften trådte i kraft 1. januar 2015. § 7 siste ledd kommer derfor bare til anvendelse for forhold som har skjedd etter 1. januar 2015.

Unntak fra konsesjonsplikten

I forskrift om svine- og fjørfeproduksjonen §5 fremgår det hvilke forhold som kan gi unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3 første ledd:

«Dersom en har drevet ervervmessig svine- eller fjørfeproduksjon i minimum ti år og overtar en eiendom med ervervmessig svine- eller fjørfeproduksjon som en har odelsrett til, og produksjonene til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, kan det gjøres unntak fra konsesjonsplikten etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 3 første ledd. Statsforvalteren kan dispensere fra tiårskravet.

Ved inngåelse av ekteskap eller samboerskap der partene har hver sin ervervmessige svine- eller fjørfeproduksjon som de har drevet i minimum tre år, og disse produksjonene til sammen overstiger grensen for konsesjonsfri drift, kan det gis unntak fra konsesjonsplikten etter lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 3 første ledd.

Produksjonen kan ikke flyttes til annet gårds- og bruksnummer.»

Vilkår for unntak fra konsesjonsplikten

Forskriftens § 5 oppstiller enkelte unntak fra konsesjonsplikten i § 3 første ledd. Bestemmelsen er en *kan*-regel hvor statsforvalteren må vurdere om det skal gis anledning til å gjøre unntak fra konsesjonsplikten etter lovens § 3 første ledd. Dersom en produsent ønsker å benytte seg av unntaket fra konsesjonsvilkåret i lovens § 3 første ledd, jf. forskriftens § 5, må produsenten sende søknad om dette til statsforvalteren.

En forutsetning for å få unntak fra konsesjonsplikten, er at det er ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon på eiendommene. Med ervervsmessig produksjon menes at produksjonen må ha et visst omfang, og at den er en del av næringen på landbrukseiendommen. Hobbyhold av svin eller fjørfe skal ikke danne grunnlag for å få innvilget slikt unntak fra konsesjonsplikten.

Det presiseres at statsforvalteren ikke innvilger en konsesjon, men et *unntak* fra konsesjonsplikten i lovens § 3 første ledd.

Odelsrett

Med hjemmel i forskriftens § 5 første ledd er det gitt unntak fra konsesjonsplikt etter lovens § 3. Dette unntaket gir en produsent med odelsrett til en eiendom med svine- eller fjørfeproduksjon, mulighet til å videreføre driften på en eiendom han drev før odelsvertakelsen.

Produsenten må søke statsforvalteren om et slikt unntak. Landbruksdirektoratet er klageinstans.

Dersom den samlede produksjonen på de to gårdene overstiger konsesjongrensen, må den som overtar gården på odel ha drevet ervervsmessig produksjon i ti år for å kunne få innvilget unntak fra konsesjonsplikten, etter lovens og forskriftens ordlyd er det ikke noe krav om eierskap, det er tilstrekkelig med et ti år langt leieforhold på den aktuelle eiendommen. Det må også ha vært ervervsmessig produksjon på eiendommen produsenten overtar. Se våre kommentarer om hva som ligger i begrepet «ervervsmessig produksjon» over. Normalt vil innvilgelse av et unntak medføre at produsenten får tillatelse til å produsere opp til konsesjongrensen på hver av eiendommene. Dersom et unntak gis, må produksjonene fortsatt foregå på de respektive eiendommene.

Statsforvalteren har mulighet til å dispensere fra tiårskravet, men det presiseres at en slik dispensasjonsadgang skal være snever. Statsforvalteren må vurdere en slik dispensasjon etter en konkret helhetsvurdering. Et eksempel kan være ved akutt sykdom. I tillegg bør det vurderes hvor lang periode det har vært drevet egen ervervsmessig produksjon. En periode på nærmere ti år sammen med en akutt sykdom, kan for eksempel være tilstrekkelig til å innvilge dispensasjon.

Landbruksdirektoratet har registrert tilfeller hvor man på en landbrukseiendom med svine- eller fjørfeproduksjon planlegger å skille ut en mindre del av eiendommen til et familiemedlem. På den fraskilte eiendommen planlegges det etablering av produksjon av svin eller fjørfe med sikte på å overta den eiendommen man har odelsrett til, konsesjonsfritt etter ti år. Slike tilpasninger er i strid med regelverkets intensjoner.

Bestemmelsen skal i utgangspunktet avhjelpe produsenter som allerede driver med ervervsmessig svine- eller fjørfeproduksjon på en landbrukseiendom slik at produsenten ikke nødvendigvis må oppgi egen produksjon selv om han overtar en landbrukseiendom med konsesjonsregulert produksjon, på odel.

I denne forbindelse understrekes det at forskriftens § 5 første ledd er en *kan*-regel, og det er dermed opp til forvaltningens skjønn å gi slike unntak. Det forutsettes at rene regelverkstilpasninger ikke bør gi mulighet for unntak. Det vil si at unntaksbestemmelsen i forskriftens § 5 første ledd ikke kan benyttes i tilfeller som nevnt i avsnittet over.

Ekteskap/samboerskap

I forskriftens § 5 andre ledd er det gitt hjemmel til at to personer skal kunne videreføre driften av sine respektive ervervsmessige produksjoner ved inngåelse av ekteskap eller samboerskap. Partene kan da samarbeide både praktisk og økonomisk om produksjonene. Det presiseres at produksjonene må foregå på de respektive eiendommene, og at man ikke åpner for at produksjonene fysisk skal kunne slås sammen til én stor produksjonsenhet.

Normalt vil innvilgelse av et slikt unntak medføre at begge produsentene kan produsere opp til konsesjongrensen på hver sin eiendom.

Produksjonen hver av partene har fra før, må ha vært drevet ervervsmessig i minimum tre år for at forskriftens § 5 andre ledd skal kunne benyttes. Det er ikke gitt dispensasjonsadgang fra treårskravet.

Ektefeller/samboere som ikke har drevet konsesjonsregulert produksjon tre år forut for inngåelse av ekteskap eller samboerskap har anledning til å starte opp hver sin konsesjonsregulerte produksjon på hver sin eiendom. Forutsetninger og begrensninger som er gitt i lovens § 3, gjelder da på lik linje for disse ektefellene eller samboerne som for enhver annen produsent. Dette medfører at de ikke kan samarbeide i større grad enn det som er tillatt for andre produsenter. Det vises til rundskrivets kapittel 5.2 for nærmere omtale av dette.

Andre ledd: Konsesjonsplikt ved produksjon på samme eiendom

Lovens § 3 andre ledd oppstiller en gjennomskjæringsregel for de tilfellene hvor det foreligger flere konsesjonsregulerte produksjoner på samme eiendom. Når flere produksjoner finner sted på samme eiendom skal disse produksjonene vurderes samlet. Dersom den samlede produksjonen overskrider grensen for konsesjonsfri drift, følger det av bestemmelsen at konsesjonsplikt inntreffer. Dette gjelder selv om det ikke foreligger felles eierinteresser eller økonomiske interesser mellom produksjonene. Begrunnelsen for bestemmelsen er å forhindre muligheten for å etablere flere atskilte anlegg på en eiendom hvor det reelt sett er én person som er produsent, men hvor dyrene leveres i andres navn med sikte på å omgå konsesjonsregelverket.

Tolkning av eiendomsbegrepet

Beskrivelsen av begrepet eiendom i lov av 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 12 legges til grunn ved tolkningen av begrepet «samme eiendom» i bestemmelsen. Det er særlig sjettede ledd i § 12 det siktes til. Hvor det fremgår at «føresegnene gjeld utan omsyn til om ein eigedom har fleire registernemningar når eigedomen eller ideell del av han er på same eigarhand og etter departementet sitt skjønn må reknast som ei driftseining». En tomt som er bortfestet regnes følgelig som *samme eiendom* som den eiendommen den er festet fra. Dette betyr at det ikke er tillatt å ha konsesjonsregulert produksjon på både festetomten og grunneiendommen, dersom den samlede produksjonen overstiger konsesjonsgrensen.

Tredje ledd: Departementets bestemmelsesrett

Ingen kommentarer.

§ 4 Vilkår for å få konsesjon

§ 4

«Konsesjon kan gis dersom søkeren overtar eller leier anlegg med konsesjonsregulert produksjon, eller etablerer purkering. Departementet kan sette vilkår for å gi konsesjon.

Departementet kan i særlige tilfeller gi konsesjon selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt.

Søknad om konsesjon kan avslås dersom søkeren grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser i denne loven eller vedtak gjort i medhold av loven».

Kilde: **Svine- og fjørfeproduksjonsloven** (Lovdata)

Første ledd: Vilkår for å få konsesjon

For å få konsesjon etter første ledd, stiller loven som vilkår at søkeren overtar eller leier anlegg med konsesjon, eller etablerer purkering. Dette innebærer at det ikke vil bli innvilget konsesjon til annet enn overtakelse eller leie av produksjoner som har fått innvilget konsesjon etter gjeldende regler. Dette fremgår av lovens forarbeider. Med overtagelse menes alle typer overtagelser, for eksempel kjøp eller odel. Loven åpner ikke for at størrelsen på konsesjonen kan økes ved overtagelse eller leie. Etablering av purkeringer kommer i en særstilling, og vil bli nærmere omtalt i kapittel 10.

Dersom produsenter søker om konsesjon ut over konsesjonsgrensene på andre vilkår enn overtagelse eller leie av anlegg med konsesjon, skal det som den klare hovedregel gis avslag. Det må ses hen til lovens formål; å legge til rette for spredning av produksjonen ved å regulere produksjonsomfanget hos den enkelte produsent.

Søknad

Søknadsskjema om konsesjon er utarbeidet av Landbruksdirektoratet, og finnes på direktoratets nettside. Søknaden skal sendes til kommunen. Kommunen innstiller og sender saken videre til statsforvalteren, som behandler søknaden. Ved behandling av søknaden skal Landbruksdirektoratet stå som kopimottaker av vedtaksbrevet.

Andre ledd: Konsesjon i særlige tilfeller

I lovens § 4 andre ledd er det gitt adgang til å gi konsesjon i «særlige tilfeller», der vilkårene i første ledd ikke er oppfylt. Særlige tilfeller betraktes som et minstevilkår, noe som betyr at behovet for konsesjon må være tungtveiende eller sjeldent forekommende. Adgangen til å gi konsesjon etter lovens § 4 andre ledd skal altså være snever. Det er lagt til grunn at det kun bør gis konsesjon der det foreligger særlige forhold knyttet til driften, og ikke til produsenten som person. Med dette menes at det ikke bør gis konsesjon på bakgrunn av for eksempel sosiale forhold, medisinske problemer eller liknende. Forhold som kan kvalifisere til å få innvilget konsesjon for ett enkelt år kan være saneringer på grunn av sykdom i besetningen, brann og lignende, se Ot.prp. nr. 94 2002-2003 side 9-10 og side 16-17. For å kunne innvilge midlertidig konsesjon i slike tilfeller, skal det økonomiske tapet ikke være dekket av andre ordninger.

Videre vil det i medhold av denne bestemmelsen i særlige tilfeller kunne gis konsesjon til etablering av nødvendig husdyrhold til undervisning eller forskningsformål. Praktiseringen av konsesjon til undervisning eller forskningsformål skal imidlertid også håndheves strengt. Husdyrhold til disse formålene skal som hovedregel skje innenfor konsesjonsgrensene.

Forhold mellom produsenter og private aktører som for eksempel slakterier, rugerier eller fôrleverandører, vil normalt ikke være grunnlag for å gi konsesjon etter lovens § 4 andre ledd. Et eksempel kan være forhold på slakteriet som medfører at slaktedato forskyves fra ett år til et annet. Dette anses normalt som et forhold mellom produsenten og slakteriet, som ikke berører husdyrkonsesjonsregelverket.

Økonomiske hensyn skal normalt ikke vektlegges i en vurdering av om det foreligger særlige tilfeller. Økonomiske forhold vil være et argument flere produsenter kan påberope seg og vil derfor normalt hverken være tungtveiende eller sjelden forekommende.

Tredje ledd: Avslag på søknad om konsesjon

Ifølge lovens § 4 tredje ledd kan en søknad om konsesjon avslås dersom søkeren «grovt eller gjentatte ganger» har overtrådt bestemmelser i loven eller vedtak gjort i medhold av den. Det presiseres at det må foreligge dom eller endelig vedtak om brudd på loven eller vedtak gjort i medhold av den før konsesjon kan avslås etter denne bestemmelsen.

Bakgrunnen for at det i loven heter «kan» avslås, og ikke «skal» avslås, er for å gi rom for skjønnsutøvelse. Et moment av betydning for skjønnsutøvelse vil være hvor lang tid det er gått siden lovbruddet fant sted. Denne bestemmelsen innskrenker ikke muligheten for å gi avslag etter første ledd.

Midlertidig konsesjonsordning

Grunnet endringer av konsesjonsgrensene som følger av forskrift 17. oktober 2019 nr. 1375 om endring i forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 1, er det lagt opp til en overgangsordning. Denne ordningen skal gi produsentene mulighet til å omstille sin drift, slik at de driver i henhold til gjeldende regelverk.

Overgangsordningen følger av forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 9b:

«Produsenter som i 2017 eller 2018 utrangerte flere avlspurker enn grensene som følger av **forskrift 17. oktober 2019 nr. 1375** om endring i forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 1, kan etter søknad innvilges konsesjon til og med 31. desember 2024 for et antall avlspurker tilsvarende antallet utrangerte avlspurker det året med høyest utrangering.

Kombinertprodusenter som i 2017 eller 2018 utrangerte flere avlspurker enn grensene som følger av **forskrift 17. oktober 2019 nr. 1375** om endring i forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen § 1, justert for antall slaktede eller omsatte slaktegriser, kan søke om konsesjon til og med 31. desember 2024 tilsvarende antall utrangerte avlspurker fra det året med høyest utrangering. Med kombinertprodusenter menes produsenter som i samme år produserer både smågris og slaktegriser.

Ved søknad skal skjema utarbeidet av Landbruksdirektoratet benyttes».

Søknad om midlertidig konsesjon

Produsenter som i 2017 eller 2018 utrangerte flere avlspurker enn de nye konsesjonsgrensene, kan innvilges midlertidig konsesjon for utrangering av avlspurker. Konsesjonen vil gjelde til og med 31. desember 2024. Produsentene skal søke på søknadsskjema utarbeidet av Landbruksdirektoratet. Søknaden behandles av statsforvalteren, som sender kopi av vedtaket til Landbruksdirektoratet.

Det er ikke satt frist for å søke om midlertidig konsesjon, men produsenter som kommer til å overstige grensen for utrangering av avlspurker må inneha gyldig konsesjon fra det øyeblikket de utranterer første avlspurke ut over konsesjonsgrensen.

Ved søknad om midlertidig konsesjon skal produsenten blant annet gi opplysninger om antall slaktede avlspurker og slaktede slaktegriser i 2017 eller 2018. Disse opplysningene skal kontrolleres av statsforvalteren, for eksempel ved å slå opp på foretakets organisasjonsnummer eller eiendommens hovednummer i Landbrukets informasjonsbase.

Videre skal produsentene gi opplysninger om antall solgte griser over 50 kg levendevekt og antall solgte og destruerte avlspurker. Disse opplysningene skal produsenten selv dokumentere. Produsenten skal derfor legge ved salgsbilag og kundereskontro for salg av avlspurker og slaktegriser, og dokumentasjon for antall utrangerte avlspurker. Statsforvalteren skal vurdere om dokumentasjonen er korrekt, her stilles det krav til alminnelig sannsynlighetsovervekt.

Når søknader om midlertidig konsesjon må avslås

Vi gjør oppmerksom på at det ikke kan innvilges midlertidig konsesjon for mer enn 956 avlspurker for besetninger uten ordinær konsesjon eller unntak fra konsesjonsplikten. En smågrisbesetning kan maksimalt produsere 9,1 innsett i året. Med maksimal 105 innsatte avlspurker til enhver tid betyr det at en besetning uten konsesjon kan ha utrangert maksimalt $105 * 9,1 \approx 956$ avlspurker. Hvis produsenten har utrangert flere avlspurker enn det, betyr det at han/hun har oversteget konsesjonsgrensen for avlspurker på ethvert tidspunkt. Den midlertidige konsesjonen kan ikke baseres på et ulovlig høyt antall innsatte avlspurker, noe som betyr at midlertidig konsesjon for besetninger uten ordinær konsesjon maksimalt kan være 956 utrangerte avlspurker. For besetninger med konsesjon eller unntak fra konsesjonsplikten vil tallet være høyere.

Når det gjelder besetninger som tidligere har brutt konsesjonsgrensen, er dette nærmere beskrevet i fastsettelsesbrevet:

«Det følger av husdyrkonsesjonsloven § 4 tredje ledd at en søknad om konsesjon kan avslås dersom søkeren «grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser i denne loven eller vedtak gjort i medhold av loven. Ved innvilgelse av midlertidig konsesjon i forbindelse med overgangsordningen, vil ikke denne *kan*-bestemmelsen benyttes. Søknader om midlertidig konsesjon for utrangerte avlspurker i forbindelse med overgangsordningen skal som hovedregel innvilges når vilkårene er oppfylt».

Midlertidig konsesjon ved sanering

I tilfeller hvor en besetning for eksempel har sanert i løpet av 2017 eller 2018 vil ikke produksjonstallene for disse årene nødvendigvis være representative for produksjonen. I slike tilfeller kan den midlertidige konsesjonen gis med grunnlag i tidligere basisår.

Midlertidig konsesjon ved salg eller utleie

Ved salg eller utleie av en eiendom hvor det er tilknyttet en midlertidig konsesjon, kan kjøperen/leietakeren søke om å overta den midlertidige konsesjonen.

Midlertidig konsesjon for smågrisprodusenter og nav i purkeringer

Smågrisprodusenter og nav i purkeringer som i 2017 eller 2018 har utrangert flere avlspurker enn konsesjonsgrensen, eventuelt innvilget konsesjon, kan innvilges midlertidig konsesjon. Produsenten kan få konsesjon tilsvarende antallet utrangerte avlspurker det året med høyest utrangering.

Midlertidig konsesjon for kombinertprodusenter

For produsenter som driver enten foredlings-, formerings- eller kombinertbesetning, vil slaktegrismetningen legge føringer for hvor mange avlspurker han eller hun kan utrantere i løpet av et år. Dette fører til at det maksimale antallet utrangerte avlspurker vil variere fra produsent til produsent, og fra år til år. Som følge av dette må det gjøres en individuell utregning for hver av disse produsentene.

Basert på antallet slaktede eller omsatte slaktegris, må man beregne hvor mange avlspurker hver av disse produsentene kunne utrangert. Hvis det faktiske antallet utrangerte avlspurker er høyere enn beregningen viser at de kunne ha utrangert, kan produsenten innvilges midlertidig konsesjon.

Beregningene gjøres på følgende måte:

- foredlingsbesetninger: $(2100 \text{ konsesjonsenheter} - \text{antall slaktede eller omsatte slaktegriser}) / 4,8$
- formeringsbesetninger: $(2100 \text{ konsesjonsenheter} - \text{antall slaktede eller omsatte slaktegriser}) / 9,54545$
- kombinertbesetninger: $(2100 \text{ konsesjonsenheter} - \text{antall slaktede eller omsatte slaktegriser}) / 14$

Hvis produsenten har konsesjon, skal 2100 byttes ut med konsesjonens størrelse, gitt i antall konsesjonsenheter.

I tilfeller hvor produsenten i 2017 eller 2018 har utrangert flere avlspurker enn beregningen over viser at produsenten kunne utrangert, kan midlertidig konsesjon innvilges. Den midlertidige konsesjonen beregnes som differansen mellom beregnet antall utrangerte avlspurker og det faktiske antallet utrangerte avlspurker + konsesjonsgrensen (eventuelt konsesjonen) *for den aktuelle besetningstypen*.

Se vedlegg 2 for eksempler på utregning av midlertidig konsesjon.

Vær oppmerksom på at det maksimale antallet utrangerte avlspurker for disse besetningene kun er et utgangspunkt! Antallet utrangerte avlspurker må tilpasses antallet slaktede eller omsatte slaktegriser gjennom året, slik at summen av de to ikke overstiger konsesjonsgrensen på 2 100 konsesjonsenheter. Dette krever nøye planlegging fra produsentens side.

Foredlings- og formeringsbesetninger

Foredlings- og formeringsbesetninger (fellesbetegnelse: avlsbesetninger) har egne konsesjonsgrenser for utrangering av avlspurker. For å kunne utrangere flere avlspurker enn øvrige besetninger, må produsenter som driver avlsbesetninger melde fra om besetningens status som avlsbesetning. Dette skal gjøres på skjema utarbeidet av Landbruksdirektoratet.

Produsenten skal fylle inn informasjon om navn, adresse og hovednummer, og krysse av for om besetningen er en foredlings- eller formeringsbesetning. I tillegg skal produsenten legge ved enten kopi av avtale med avlsorganisasjon (gjelder for formeringsbesetninger) eller kopi av avtale med avlsorganisasjon og slakteri (gjelder for formeringsbesetninger).

Skjemaet sendes direkte til Landbruksdirektoratet, hvor alle avlsbesetningene vil bli registrert. Hvis en produsent søker om midlertidig konsesjon for en avlsbesetning og ikke er registrert som avlsbesetning, skal skjemaet legges ved konsesjonssøknaden. Skjemaet skal videresendes til Landbruksdirektoratet når statsforvalteren fatter vedtak om midlertidig konsesjon.

Purkeringer

Med purkering menes et driftsopplegg der en produsent med en besetning av avlspurker (nav), leier ut høydrektige avlspurker til flere produsenter (satellitter) for smågris- eller kombinert produksjon, jf. forskriftens § 4 nr. 6. Den enkelte produsent i purkeringen har et selvstendig ansvar for det økonomiske resultatet fra eget svinehold.

Vilkår og konsesjonsgrenser for purkeringer

Vilkår for produsenter i purkering er angitt i forskriftens § 7:

«Avlspurkene skal eies av navet, og smågrisene skal eies av satellittene. Etter avvenning skal avlspurkene tilbake til navet. Det skal ikke foregå grising i navet. Det skal ikke produseres slaktegris i navet ut over det som er nødvendig til rekruttering.

Nav og satellitter kan ikke ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner.

Navet plikter å rapportere til statsforvalteren hvilke besetninger som inngår som satellitter i purkeringer, og hvor mange avlspurker den enkelte satellitt skal leie fra navet.»

Hvordan avlspurker i en purkering reguleres

En avlspurke i en purkering (nav eller satellitt) reguleres som innsatte dyr, jf. forskriftens § 1, og utgjør 40 konsesjonsenheter, jf. forskriftens § 3.

Satellitter i purkering

Det er innført en særskilt grense for konsesjonsfri drift for svineproduksjon i satellitter i purkeringer. Det er tillatt for en satellitt i purkering å ha inntil 53 avlspurker på ethvert tidspunkt, eller maksimalt 2 100 omsatte og slaktede slaktegriser pr. år, jf. forskriftens § 1. I praksis innebærer dette en konsesjonsgrense for purker i satellitter på 2 120 konsesjonsenheter $(53 \cdot 40)$.

Produsenter som driver satellitt eier smågrisen som blir født, mens avlspurkene skal tilbake til navet etter avvenning. Avlspurkene tilhører navet.

Nav i purkering

Navene er i utgangspunktet underlagt den generelle konsesjonsgrensen. Det kan imidlertid innvilges konsesjon for inntil 450 avlspurker i navet og maksimalt 1010 utrangerte avlspurker per år (faktor 2,2444), jf. forskriftens § 1 annet ledd. Søknadskjema er utarbeidet av Landbruksdirektoratet.

For navet er det tillatt med nødvendig rekruttering. Det betyr at det er anledning til å kjøpe gris for å føre fram disse til avlspurker i navet, men det er ikke tillatt med egen smågrisproduksjon i navet for fremføring til rekruttdyr.

En viss utslakting av ungpurker (gris som ikke har hatt kull) i navet er tillatt. Med dette menes at de dyrene som av naturlig årsak ikke skal benyttes i purkeringen kan utrangeres. Ungpurker som omsettes eller slaktes skal regnes som én slaktegris, det vil si én konsesjonsenhet. Dette betyr at ungpurker som omsettes eller slaktes, skal inkluderes i navets produksjon.

Nav i purkeringer skal innrapportere endringer i purkeringen, det er et av vilkårene for å få konsesjon jf. husdyrkonsesjonsloven § 7 tredje ledd. Hvis ikke dette overholdes kan det ilegges sanksjoner, som for eksempel å trekke tilbake konsesjonen.

Samarbeid i purkeringer

I henhold til forskriftens § 7 annet ledd kan ikke nav og satellitter ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner. Dette betyr at satellittene ikke kan gå inn som medeiere der de får eierinteresser eller ha noen form for økonomiske interesser i navets produksjon. Den enkelte satellitt i en purkering må ha et selvstendig ansvar for det økonomiske resultatet fra svineholdet.

Bestemmelsen om samarbeid i lovens § 3 gjelder også for purkeringer.

Søknadsprosedyre

Ved etablering av purkeringer må det sendes inn søknad til statsforvalteren. Søknadsskjema finnes på Landbruksdirektoratets hjemmesider, www.landbruksdirektoratet.no. I søknaden skal det fremgå hvilke produsenter som er satellitter i purkeringen. Det skal også opplyses om størrelsen på produksjonen både i navet og i satellittene. Endringer i purkeringen skal rapporteres fortløpende av navene til statsforvalteren, som igjen innrapporterer til Landbruksdirektoratet.

Ved tildeling av konsesjon for nav må følgende vilkår inn i vedtaket til søkeren:

- Det kan ikke påregnes innvilgelse av konsesjon for navets anlegg dersom purkeringen opphører.
- Navet og satellittene i purkeringen kan ikke ha eierinteresser eller andre former for økonomiske interesser i hverandres produksjoner.
- Det skal ikke foregå grising ved navet. Det skal ikke produseres slaktegris i navet ut over det som normalt regnes som nødvendig antall dyr til rekruttering ut fra tillatt driftsomfang i anlegget. Avlspurkene skal tilbake til navet etter avvenning.
- Navet plikter å innrapportere til statsforvalteren hvilke besetninger som inngår som satellitter i purkeringen, og hvor mange purker den enkelte satellitt leier fra navet. Dette gjelder både ved etableringen av purkeringen, og ved eventuelle endringer i hvilke besetninger som deltar i driftsopplegget. Rapporteringsplikten omfatter også satellitter som har driftsomfang under konsesjonsgrensen.

§ 5. Bortfall av konsesjon

§ 5

«Dersom det de ti siste årene ikke har vært ervervsmessig produksjon av svin eller fjørfe på det gårds- og bruksnummer som konsesjonen tilligger, bortfaller konsesjonen.

Ved tvil om konsesjonen er bortfalt etter første ledd kan den som vurderer å benytte konsesjonen kreve at departementet tar bindende stilling til spørsmålet. Departementets avgjørelse i slike saker regnes som enkeltvedtak».

Kilde: **Svine- og fjørfeproduksjonsloven** (Lovdata)

Første ledd: Oversikt over grunnvilkårene

Det følger av § 5 første ledd at dersom det ikke har vært ervervsmessig hold av svin eller fjørfe på eiendommen de siste ti årene, skal konsesjonen falle bort. En konsesjon skal ikke være en evigvarende rettighet, som beholdes uavhengig av om konsesjonsinnehaveren produserer eller ikke.

Bortfall av konsesjon forutsetter at det ikke har vært drevet «ervervsmessig» produksjon de ti siste årene. Forvaltningen må i det konkrete tilfelle vurdere hva slags produksjon som kan karakteriseres som ervervsmessig. Vesentlige momenter i denne vurderingen er produksjonens omfang og om produksjonen er en del av næringen på landbrukseiendommen. Forutsetningen om «ervervsmessig produksjon» gjelder tilsvarende for å kunne få innvilget unntak etter forskriftens § 5. Det vises derfor også til det som ble sagt om dette under omtalen av § 5.

En ubenyttet konsesjon faller bort av seg selv ved utløpet av tiårsfristen, uten forutgående enkeltvedtak. Det er statsforvalteren som har ansvar for å kontrollere om det produseres på gjeldende konsesjoner og melde fra til Landbruksdirektoratet om eventuelle bortfall. Informasjon fra søknad om produksjonstilskudd og Leveransedatabasen kan brukes for å undersøke produksjonsomfang på gjeldende konsesjoner.

Annet ledd: Forhåndsavklaring av rettstilstand

Lovens § 5 andre ledd gir den som vurderer å benytte en konsesjon, krav på forhåndsavklaring av sin rettstilstand. Den enkelte kan få bindende avgjort om konsesjonen er bortfalt eller ikke før ny produksjon starter opp etter lengre tids opphold. Statsforvalteren må i disse tilfeller fatte et enkeltvedtak.

§ 6. Opplysningsplikt og kontroll

§ 6

«Etter pålegg fra departementet plikter produsenten å gi de opplysninger og dokumenter som er nødvendige for å føre kontroll med at loven og vedtak gjort i medhold av den, blir overholdt. Departementet kan kreve adgang til anlegg for å føre kontroll med produksjonen.

Produksjonen anses som konsesjonspliktig dersom produsenten etter pålegg fra departementet ikke kan godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter § 3».

Kilde: *Svine- og fjørfeproduksjonsloven* (Lovdata)

Første ledd: Kontroll med overholdelse av regelverket

Lovens § 6 første ledd gir hjemmel til å føre kontroll med at husdyrkonsesjonsregelverket overholdes. Opplysningsplikten inntreer etter pålegg fra statsforvalteren, og knytter seg til de opplysninger og dokumenter som er *nødvendige* for å kunne kontrollere om produksjonen er i samsvar med husdyrkonsesjonsregelverket. Hva som regnes som nødvendig vil bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Eksempler er dokumentasjon av opplysninger gitt i søknad om produksjonstilskudd, ligningsoppgaver, driftsregnskap, bokføring, avregninger, kvitteringer for innkjøp av dyr og fôr og så videre.

Statsforvalteren gis også hjemmel til å kreve adgang til anlegg for å føre kontroll jf. § 6 første ledd, andre punktum. Med anlegg menes bygninger eller deler av bygninger der det foregår svine- og fjørfeproduksjon. Installasjoner for utendørsproduksjon omfattes også.

Annet ledd: Bevisbyrden

Ifølge lovens § 6 andre ledd utløses konsesjonsplikt dersom produsenten etter pålegg fra statsforvalteren ikke kan godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter lovens § 3. Dette innebærer at det her foreligger omvendt bevisbyrde. Det er altså produsenten som må dokumentere at det produseres i henhold til regelverket.

Det presiseres at forvaltningen kun skal benytte denne hjemmelen til å snu bevisbyrden i de tilfeller hvor forvaltningen har konkrete mistanker om at det foreligger forhold i strid med lovens § 3.

Det understrekes videre at selv om produsentene ikke klarer å godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter lovens § 3, fører det ikke uten videre til den konklusjonen at konsesjonsplikt inntreer. Forvaltningen har under enhver omstendighet en selvstendig plikt til å opplyse saken så godt som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. Imidlertid kan det etter omstendighetene være en indikasjon på regelverksbrudd dersom produsentene selv ikke klarer å bevise at de driver lovlig.

Ved pålegg om å gi ut opplysninger skal det opplyses om hjemmelen for pålegget, jf. forvaltningsloven § 14. Dersom den pålegget retter seg mot, mener at han eller hun ikke har plikt eller lovlig tilgang til å gi opplysningene som etterspørres, kan han eller hun klage.

§ 7. Pålegg og tvangsmulkt

§ 7

«Drives produksjon i strid med loven eller vedtak gjort i medhold av den, kan departementet gi pålegg om tiltak for å bringe den ulovlige produksjonen til opphør.

Departementet kan fastsette løpende tvangsmulkt for hver dag som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylling av pålegget etter første ledd, inntil pålegget er oppfylt.

Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt».

Kilde: **Svine- og fjørfeproduksjonsloven** (Lovdata)

Første ledd: Pålegg om opphør av ulovlig produksjon

Ved påvisning av mer omfattende og alvorlige brudd på loven, bør det gis skriftlig pålegg om tiltak som innebærer at det ulovlige forholdet opphører. Dette gjelder for eksempel når produsenten produserer ut over konsesjonsgrensen eller gitt konsesjon.

Tvangsmulkt er et enkeltvedtak jf. fvl. § 2 tredje ledd, og kan derfor påklages av parten jf. fvl. § 28 (2) annet og tredje punktum.

De reduserte satsene ved illeggelse av standardisert erstatning, gjør det mer aktuelt å ta i bruk alternative reaksjonsmuligheter ved ulovlig produksjon. Tvangsmulkt kan for eksempel benyttes i driftsfellesskapsaker og overproduksjonssaker for å få den lovstridige driften til å opphøre. Statsforvalteren bes derfor kontakte Landbruksdirektoratet dersom de får saker hvor illeggelse av tvangsmulkt kan være aktuelt.

Annet ledd: Illeggelse av tvangsmulkt

Tvangsmulkten er en dagmulkt som begynner å løpe dersom et pålegg ikke er gjennomført innen fristens utløp. Pålegget skal inneholde et krav om at den ulovlige produksjonen opphører. Tvangsmulkt benyttes følgelig ikke som reaksjon for handlinger som allerede har funnet sted, men fastsettes på forhånd i den hensikt å fremtvinge visse handlinger. Pålegg og tvangsmulkt er virkemidler som typisk vil kunne benyttes der produsentene har bygget ulovlig store anlegg, og ved produksjon ut over konsesjonsgrensen eller tildelt konsesjon. Det må foretas en konkret vurdering i hver sak, men grove og gjentagende brudd av Husdyrkonsesjonsregelverket vil tale for at det ilegges tvangsmulkt. Når det gjelder ulovlig produksjon er imidlertid problemet at det som regel avdekkes i etterkant av at produksjonen har funnet sted.

Tvangsmulktens størrelse

Tvangsmulkten skal settes så høyt at det ikke lønner seg økonomisk for den ansvarlige å la være å gjennomføre de pålagte tiltak, mulkten skal settes så høyt at det ikke bare skal være ulønnsomt å neglisjere pålegget, men at virksomheten også vil finne det uholdbart å forholde seg passiv. Formålet med mulkten er at den skal fungere som et pressmiddel for å sikre at et pålegg oppfylles. Mulkten fastsettes av Departementet fra en vurdering av hvilken inntjening den aktuelle produksjonen har. Tvangsmulkten er ikke en straff, men et virkemiddel som skal gi den ansvarlige en økonomisk motivasjon for å etterleve konsesjonsmyndighetenes vedtak eller pålegg. Tvangsmulkten har derfor virket etter sin hensikt dersom den ansvarlige innretter seg slik at dagmulkten ikke begynner å løpe.

Ved fastsettelsen av tvangsmulktens størrelse må det foretas en skjønnsmessig vurdering ut fra de konkrete forholdene i saken jf. forvaltningsloven § 51. Inntjeningen og fordeler av overtredelsen er utgangspunktet for fastsettelsen. Relevante momenter i vurderingen vil blant annet være hvilken type pålegg som ikke er etterkommet og hvor alvorlig unnlattelsen av å etterkomme pålegget er i forhold til de hensyn som pålegget skal ivareta. Videre må det ses hen til hvor byrdefullt det vil være for den ansvarlige å etterkomme pålegget samt produsentens økonomiske evne. Ved pålegg om nedslakting kan et naturlig utgangspunkt være kronesatsene i forskriftens § 8. Tvangsmulkten skal ikke være mer inngripende enn nødvendig for å nå målet. Mulkten skal stå i rimelig forhold til overtredelsen.

Tidsfrist for retting

Det er statsforvalteren som fastsetter tidsfrist for retting av det ulovlige forholdet. Fristens lengde skal fastsettes ut fra en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Ved fastsetting av fristen skal det legges vekt på at det skal være praktisk mulig for den pålegget retter seg mot å rette opp forholdet før tvangsmulkten begynner å løpe. Generelt bør det ikke gis lengre frist enn seks måneder. Fristen fastsettes til en konkret dato.

Fristforlengelse

I tilfeller der det i ettertid viser seg umulig å oppfylle plikten innen fristen, kan det gis fristforlengelse. Søknad om fristutsettelse må være fremmet før den opprinnelige fristen er løpt ut. Ved vurderingen skal det da legges vekt på hvorvidt det er oppstått forhold som den ansvarlige ikke har kontroll over. Er den ansvarlige selv å laste for at fristen ikke kan oppfylles, skal det ikke gis forlengelse av fristen.

Oversittelse av fristen

Når en frist for å etterkomme et pålegg er oversittet, begynner tvangsmulkten å løpe. Mulkten skal innkreves for seks uker av gangen. Statsforvalteren skal ved særskilt brev til produsenten angi hvilket beløp som skal innbetales og sende kopi av dette brevet til Landbruksdirektoratet, som krever inn beløpet. Ubetalt tvangsmulkt skal inndrives etter reglene i tvangfullbyrdelseslovens kapittel 7.

Tredje ledd: Tvangsgrunnlag

Vedtakene er tvangsgrunnlag etter tvangfullbyrdelsesloven kapittel 13.

§ 8. Gjennomføring av vedtak

§ 8

«Departementet kan beslutte at vedtak gjort i medhold av loven kan gjennomføres for den ansvarliges regning.

Vedtaket er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13».

Kilde: **Svine- og fjørfeproduksjonsloven** (Lovdata)

Første ledd: Tvangsfullbyrdelse på den ansvarliges bekostning

Bestemmelsen gjelder direkte tvangsfullbyrdelse på den ansvarliges bekostning. Forvaltningen kan gripe inn og rette det ulovlige forholdet for den ansvarliges regning, dersom vedkommende ikke imøtekommer et pålegg om å bringe det ulovlige forholdet til opphør. Statsforvalteren har myndighet til å treffe nødvendige tiltak når den ansvarlige selv ikke gjør det, eller når det haster med tiltakene.

Når det er nødvendig for det offentlige å gripe inn med tiltak, vil det offentlige ha krav på å få dekket utgiftene til dette av den ansvarlige. Det forutsettes at tiltakene ikke er av mer inngripende art eller mer omfattende enn det som er nødvendig for å nå det aktuelle mål.

Utgangspunktet bør fortsatt være at det ulovlige forholdet primært skal rettes av den ansvarlige selv, og at dette motiveres gjennom varsel om at det vil bli ilagt tvangsmulkt dersom forholdet ikke rettes.

Annet ledd: Tvangsgrunnlag

Vedtaket er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

§ 9. Tilbaketrekking av konsesjon

§ 9

«Ved grove eller gjentatte overtredelser av loven eller vedtak gjort i medhold av den, kan departementet helt eller delvis og varig eller midlertidig, trekke tilbake konsesjon gitt i medhold av § 2».

Kilde: Svine- og fjørfeproduksjonsloven (Lovdata)

Terskel for å trekke tilbake en konsesjon

Statsforvalteren har myndighet til å trekke tilbake en konsesjon etter denne bestemmelsen. Tilbaketrekking av konsesjon er et inngripende virkemiddel, og skal kun benyttes ved «grove» eller «gjentatte» overtredelser av regelverket. «Gjentatte» overtredelser betyr at produsenten for eksempel må ha produsert over konsesjonsgrensen gjentatte ganger. I vurderingen av hvor grov overtredelsen er, må det for eksempel ses på hvor stort omfanget av overtredelsen er. Det presiseres at det må foreligge rettskraftig dom eller endelig vedtak om brudd på loven eller vedtak gjort i medhold av den før konsesjonen kan trekkes tilbake.

Etter bestemmelsen er det flere måter å trekke tilbake konsesjonen på; «helt eller delvis og varig eller midlertidig». Det er opp til statsforvalteren å vurdere de ulike alternativene.

§ 10. Standardisert erstatning

§ 10

Ved produksjon ut over gjeldende konsesjonsgrenser eller tildelt konsesjon kan departementet pålegge den ansvarlige å betale en erstatning til Omsetningsrådets fond for omsetningsavgift for egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Ved fastsettelsen av erstatningen skal departementet ta utgangspunkt i den fortjeneste produsenten har hatt av den ulovlige produksjonen.

Erstatningen er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kilde: Svine- og fjørfeproduksjonsloven (Lovdata)

Første ledd: Ileggelse av standardisert erstatning

Den ansvarlige

Bestemmelsen gir statsforvalteren hjemmel til å fatte vedtak om å pålegge *den ansvarlige* å betale erstatning til Omsetningsrådets særskilte fond for omsetningsavgift for henholdsvis egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Hvem som er den ansvarlige i en sak, må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Ifølge Borgarting lagmannsrett i dom av 01.07.2015 (LB-2014-164872) er den «den ansvarlige produsenten» den produsenten som har stått for den konsesjonsstridige produksjonen. En sak kan ha en eller flere ansvarlige.

Kan-vurderingen

Ordlyden i bestemmelsen om at den ansvarlige «kan» pålegges å betale en standardisert erstatning ved overproduksjon, indikerer at det er opp til statsforvalteren og Landbruksdirektoratet om erstatning skal ilegges eller ikke. Forarbeidene til bestemmelsen gjør det imidlertid klart at erstatning skal ilegges dersom det er produsert ut over konsesjonsgrensen eller tildelt konsesjon. Det skal altså være en objektiv vurdering som legges til grunn. En subjektiv vurdering av om vedkommende har handlet uaktsomt eller forsettlig skal ikke finne sted.

Klar sannsynlighetsovervekt

For å kunne ilegge standardisert erstatning, stilles det krav til klar sannsynlighetsovervekt. Dette skyldes at erstatningen vil kunne få store økonomiske konsekvenser for den det gjelder, og forutsetter en lovovertrødelse. Klar sannsynlighetsovervekt er et beviskrav som er sterkere enn det alminnelige kravet på sivilrettslige områder. Beviskravet for klar sannsynlighetsovervekt innebærer at det er vesentlig mer enn 50% sannsynlig at det foreligger et brudd på loven. Leveransedatabasen er et offentlig register som alle slakterier plikter å innrapportere alt slakt til. Landbruksdirektoratet er ansvarlig for databasen. Opplysningene i databasen vil i de fleste saker være tilstrekkelig til at det med klar sannsynlighetsovervekt kan konstateres at det foreligger ulovlig produksjon innen slaktekylling, slaktegris og kalkunproduksjon.

Størrelsen på den standardiserte erstatningen

Erstatningen skal være av en slik størrelse at ulovlig produksjon ikke lønner seg. Grunnlaget for erstatningsberegningen er fastsatt i forskriftens § 8. Standardisert erstatning er ikke straff etter Grunnloven § 96 eller EMK, men en ordning for å gjenopprette lovlig produksjon. Den standardiserte erstatningen retter seg ikke mot folk i sin alminnelighet, men kun svine- og fjørfeprodusenter. Det er kun den ulovlige fortjenesten som blir fratatt produsenten, og den går uavkortet til å avbøte de skader produsentens atferd har forårsaket. Erstatningen går ikke til staten, men til et fond som støtter de som er rammet av ulovlig produksjon. Erstatningen er ikke av pønalt karakter, eller i alle fall ikke av mer pønalt karakter enn enhver annen erstatningsordning.

Nye satser for standardisert erstatning

I noen samarbeidstilfeller har erstatningssatsene fått et pønalt preg. De nye satsene for standardisert erstatning, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet i fastsettelsesbrev 3. juli 2019, har tatt høyde for dette. Den standardiserte erstatningen er avgrenset til nettofortjenesten på den ulovlige produksjonen. Erstatningen skal sørge for å nullstille den ulovlige konsesjonsoverskridelsen, dette har ikke pønalt karakter.

De nye satsene tar også hensyn til antallet driftsbygninger. De økte driftskostnadene som følger med produksjon i flere driftsbygninger blir tatt hensyn til, og det blir lagt til grunn en lavere sats i tilfeller med to eller flere driftsbygninger. Med mindre forvaltningen har informasjon om noe annet, så legges det til grunn at produsenten driver i én driftsbygning. Produsenten må selv sende inn dokumentasjon på at det drives konsesjonspliktig produksjon i mer enn én driftsbygning, og det må dreie seg om en reell konsesjonsregulert produksjon i driftsbygningene. Produksjonslokalene kan være på samme eiendom og være disponert av samme produsent.

Eiendomsretten

Standardisert erstatning er heller ikke et inngrep i eiendomsretten jf. EMK protokoll 1 art. 1. I protokollens andre punktum fastsettes det at «ingen skal bli fratatt sin eiendom unntatt i det offentliges interesse og på de betingelser som er hjemlet ved lov og ved folkerettens alminnelige prinsipper». Ordningen anses å være «i det offentliges interesse» og erstatningsbeløpet utmåles proporsjonalt i forhold til overtredelsen.

Annet ledd: Innkreving av standardisert erstatning

Erstatningen skal kreves inn direkte hos produsenten, og er tvangsgrunnlag for utlegg. I henhold til forvaltningsloven § 16 skal produsenten få mulighet til å uttale seg før vedtak om erstatning fattes.

Den standardiserte erstatningen som blir innkrevd skal innbetales til Omsetningsrådet. Beløpene disponeres av Omsetningsrådet, og skal benyttes til markedsregulering av egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Landbruksdirektoratet inndriver den standardiserte erstatningen direkte fra produsenten, og overfører pengene til Omsetningsrådets kontonummer.

Erstatningskravet kan motregnes i produksjonstilskudd og avløsertilskudd.

Det skal fattes enkeltvedtak om standardisert erstatning. Her skal det framkomme hva ulovligheten går ut på, hvilket dyreslag det gjelder, beløp og utregnet erstatning.

Erstatningsutmålingen

Satser for standardisert erstatning er omtalt i forskrift om svine- og fjørfeproduksjonen § 8, produksjon fra 2020 bruker disse satsene:

«Drives produksjonen ut over gjeldende konsesjonsgrenser eller innvilget konsesjon, ilegges standardisert erstatning etter følgende satser i kroner pr. dyr:

Dyreslag	Sats pr. dyr for andel produksjon ≤ 20 % over konsesjonsgrensen	Sats pr. dyr for andel av produksjon > 20 % over konsesjonsgrensen
Slaktekylling	3,5	1,0
Kalkun	25	10
Verpehøne	100	50
Slaktegris	250	100
Avlspurke	11 250	6 000
Avlspurke i satellitt i purkering	15 000	10 000
Avlspurke i nav i purkering	1 600	1 100

Drives produksjonen i to eller flere driftsbygninger, benyttes laveste sats i tabellen i første ledd for det antallet dyr som er produsert over grensen.

Ved produksjon av flere dyreslag, beregnes erstatningen forholdsmessig ut fra de enkelte produksjonenes andel av den totale produksjonen.

Dersom antallet innsatte purker har oversteget konsesjonsgrensen for en kortere periode enn ett år skal erstatningen beregnes forholdsmessig ut fra periodens varighet.»

Satsene forklart

Forskriftens § 8 fastsetter satsene pr. ulovlig produserte dyr, og skal benyttes når overtredelse av loven har forekommet. Satsene er basert på den gjennomsnittlige fortjenesten per dyr (dekningsbidraget) ved produksjon i de ulike konsesjonsregulerte produksjonene. Som følge av at det opereres med standardiserte satser som reflekterer den gjennomsnittlige produsents fortjeneste er det ikke nødvendig å gå inn på vurderinger av produsentens fortjeneste i den enkelte sak.

Dersom produsenten driver sin produksjon i én driftsbygning videreføres gjeldende dekningsbidragsmetode, men bare for overskridelser opp til og med 20 %. Ved en overskridelse utover dette legges en lavere sats til grunn, som er basert på en standard beregning av driftsoverskudd. Hovedbegrunnelsen for skillet er at det normalt foreligger en viss kapasitet i driftsbygningen utover konsesjonsgrensen, og at det vil være mulig å utnytte denne uten å pådra seg ytterligere vesentlige faste kostnader. Grensen på 20 % er fastsatt skjønnsmessig basert på en vurdering av flere elementer som fremgår av rapporten til NIBIO.

Drives produksjonen fra to eller flere driftsbygninger, typisk ved driftsfelleskap, ilegges en standardisert erstatning med en lavere sats. Denne satsen bør anvendes allerede fra en overskridelse på én konsesjonsenhet. Begrunnelsen for dette innslagspunktet med lavere sats er at det i normaltillfellene er slik at de faste kostnadene øker ved flere driftsbygninger. Dette innslagspunktet er det som i normaltillfellene best følger produksjonens kostnadsnivå. Det må dreie seg om en reell produksjon i begge driftsbygningene, det er ikke tilstrekkelig å plassere enkelte dyr i for eksempel en eldre bygning som reelt sett er ute av drift.

Dersom en produsent har to konsesjonsregulerte produksjoner og produserer over konsesjonsgrensen eller gitt konsesjon, skal det beregnes standardisert erstatning etter de enkelte produksjonenes andel av den totale produksjonen. For utregning av standardisert erstatning ved produksjon av flere dyreslag, viser vi til vedlegg 1, eksempel 1 c.

Fjerde ledd beskriver at i tilfeller hvor antallet avlspurker har oversteget konsesjonsgrensen i deler av året, skal den standardiserte erstatningen ilegges forholdsmessig etter periodens varighet. Et eksempel på dette er vist i vedlegg 1, eksempel 4. Vi understreker at vurderingen av periodens varighet kun gjelder for utmålingen av standardisert erstatning for avlspurker, ikke for noen av de andre dyreslagene.

Vi ber om at statsforvalteren bruker to desimaler ved beregning av standardisert erstatning. Se vedlegg 1 for eksempler på utregning av standardisert erstatning.

Om kontroll av foretak med eggproduksjon

Den standardiserte erstatningen ilegges per dyr, og det skal ikke ilegges standardisert erstatning for det samme dyret to ganger hos den samme produsenten. Verpehøner kan stå i produksjon i mer enn ett år. Ved illeggelse av standardisert erstatning for en vedvarende overproduksjon er det derfor en mulighet for at det ilegges standardisert erstatning for det samme dyret to ganger. Kontrollen av verpehøns må derfor baseres på både innsett og på år. Dette følger også av at høner er regulert som innsatte dyr på ethvert tidspunkt, jf. forskriftens § 1 nr. 4 (se punkt 4.4 over).

Ved en vurdering om å illegge en eggprodusent standardisert erstatning, er det nødvendig å be om dokumentasjon fra produsenten for å kartlegge innsettenes varighet. Produsenten kan da fremlegge kopi av bilag for utrangering av høner og innkjøp av nye unghøner. På denne måten kan produsenten bevise at det var de samme hønene som stod i produksjon ved to ulike søknadsomganger.

Det er vist i eksempel 5 i vedlegg 1.

Om kontroll av foretak med smågris- eller kombinert svineproduksjon

Smågrisproduksjonen reguleres på både antall avlspurker i besetningen til ethvert tidspunkt og på antall utrangerte avlspurker. Smågris- og kombinertprodusenter må derfor forholde seg til to konsesjonsgrenser.

For kombinertprodusenter vil det maksimale antallet avlspurker påvirkes av antall slaktede og omsatte slaktegriser. Antall avlspurker i besetningen må ses i sammenheng med antall slaktegris som omsettes og slaktes, slik at summen av avlspurker og omsatte/slaktede slaktegriser ikke overstiger konsesjonsgrensen på noe tidspunkt av året. Dette gjelder også konsesjonsgrensen for utrangerte avlspurker, hvor summen av antall utrangerte avlspurker og omsatte/slaktede slaktegris ikke skal overstige konsesjonsgrensen.

Produksjon *over* en av konsesjonsgrensene kan ikke kompenseres for ved å redusere produksjonen innenfor den andre konsesjonsgrensen.

Det er en viss fleksibilitet i regelverket når det gjelder antall avlspurker i besetningen. Det er anledning til å ha en høyere produksjon med avlspurker tidlig på året, og redusere antallet innsatte avlspurker etter hvert som det omsettes og slaktes flere slaktegriser ut over året. Produsenten må likevel tilse at summen av antallet utrangerte avlspurker og antall slaktede/omsatte slaktegriser ikke overstiger konsesjonsgrensen.

Konsesjonsgrensene viser antallet avlspurker en produsent uten konsesjon maksimalt kan utrangere gjennom ett år. I tilfeller hvor det foreligger en konsesjon, vil det maksimale antallet utrangerte purker være høyere enn hvor det ikke foreligger konsesjon. Det må derfor gjøres en beregning av hvor mange avlspurker den aktuelle produsenten kan utrangere. Ved å se på forholdet mellom det maksimale antallet utrangerte og det maksimale antallet innsatte avlspurker for de ulike besetningstypene, fremkommer faktorer for hver av besetningstypene. Den aktuelle faktoren multipliseres deretter med innvilget konsesjon for innsatte avlspurker. For eksempel vil en produsent med konsesjon på 130 innsatte avlspurker kunne utrangere $130 \cdot 1,4286 = 186$ avlspurker.

For å få en mest mulig riktig vurdering av om produksjonen av innsatte avlspurker og slaktegris har vært innenfor konsesjonsgrensene eller innvilget konsesjon, bør data fra flere produksjonstilsikringsomganger sammenstilles med slaktedata gjennom året. Det anbefales å legge det laveste antallet innsatte avlspurker til grunn. Å legge til grunn det laveste antall innsatte dyr gjelder kun for avlspurker, ikke for noen av de andre dyreslagene. Her må statsforvalteren likevel vurdere om det er behov for ytterligere undersøkelser hvis det er store avvik mellom søknadsomgangene.

Det er ulike satser for standardisert erstatning for avlspurker og slaktegris. Ved ileggelse av standardisert erstatning må derfor statsforvalteren beregne hvor stor del av produksjonen som består av avlspurker og slaktegriser. Se vedlegg 1, eksempel 2, 3a, 3b og 3c for utfyllende beskrivelse.

Spesielt for standardisert erstatning for avlspurker

Avlspurker har to parallelle konsesjonsgrenser, dvs. at antallet avlspurker både reguleres ved det antallet som til enhver tid står i driftsbygningen og ved antall slaktede avlspurker i løpet av et år. Det skal imidlertid ikke ilegges standardisert erstatning to ganger for samme avlspurke. I praksis innebærer det at en produsent som har brutt begge grensene bare blir ilagt standardisert erstatning for den største overskridelsen, og ikke summen av overskridelsene. Det legges til grunn at samme erstatningssats kan benyttes, uavhengig av hvilken grense produsenten har overtrådt.

§ 11. Straff

§ 11

«Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer loven eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med bøter».

Kilde: Svine- og fjørfeproduksjonsloven (Lovdata)

Straffbare forhold og straffesak

Det er påtalemyndigheten som avgjør om det foreligger et straffbart forhold og hvorvidt det skal reises straffesak. Formålet med anmeldelsen er derfor å gi påtalemyndigheten grunnlag for å ta stilling til om etterforskning skal iverksettes.

§ 12. Ikrafttredelse

§ 12

«Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 13. juni 1975 nr. 46 om regulering av ervervsmessig husdyrhold».

Kilde: **Svine- og fjørfeproduksjonsloven** (Lovdata)

Vedlegg 1: Utregning av standardisert erstatning

Eksempler på utregning av standardisert erstatning

Vedlegget viser regneeksempler på ileggelse av standardisert erstatning i følgende tilfeller:

- Inntil 15 % overproduksjon, tilstrekkelig reduksjon i år to (eks. 1a)
- Inntil 15 % overproduksjon, noe reduksjon i år to (eks. 1b)
- Inntil 15 % overproduksjon, ingen reduksjon i år to (eks. 1c)
- Mer enn 20 % overproduksjon, kombinert produksjon (eks. 2)
- Kombinert svin, for mange utrangerte avlspurker (eks. 3a)
- Kombinert svin, brudd på begge konsesjonsgrenser ett år (eks. 3b)
- Kombinert svin, brudd på begge konsesjonsgrensene i år én, en konsesjonsgrense i år to (eks. 3c)
- Smågrisproduksjon (eks. 4)
- Eggproduksjon (eks. 5)

Regneeksemplene øker i kompleksitet. Eksemplene er ment å leses i den rekkefølgen de står, da flere av eksemplene bygger på regnemåter som er utledet i tidligere eksempler.

1 a) Inntil 15 % overproduksjon, tilstrekkelig reduksjon i år to

Hansen produserer slaktekylling og har ikke konsesjon. Han må derfor forholde seg til konsesjonsgrensen på 280 000 slaktekyllinger i året. I 2019 og 2020 produserte han henholdsvis 285 000 og 270 000 slaktekyllinger. Han har dermed produsert *over* konsesjonsgrensen ett år, men *under* det påfølgende året. I 2019 produserte han 5 000 slaktekyllinger over konsesjonsgrensen, i 2020 10 000 slaktekyllinger under grensen. Han har derfor "redusert tilsvarende" jf. forskriftens § 2, og skal ikke ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen i 2019.

1 b) Inntil 15 % overproduksjon, noe reduksjon i år to

Jensen produserer slaktegris og har konsesjon på 2 200 slaktegriser i året. I 2020 og 2021 produserte hun henholdsvis 2 453 og 2 114 slaktegriser. Hun har derfor produsert *over* innvilget konsesjon i 2020, men *under* i 2021.

år	produksjon	konsesjon	overproduksjon
2020	2 453	2 200	253
2021	2 114	2 200	-86
sum	4 567	4 400	167

Overproduksjonen i 2020 var på 253 slaktegriser, mens produksjonen i 2021 var på 86 slaktegriser lavere enn konsesjonen. Jensen har dermed redusert i år to, men ikke tilstrekkelig. Hun skal derfor ilegges standardisert erstatning for 167 konsesjonsenheter (253-86), med satsen som var gjeldende det året overproduksjonen fant sted, altså 2020.

Overproduksjonen var på mindre enn 20 % og driften fant sted i én driftsbygning. Det skal derfor ilegges standardisert erstatning med "normal sats" jf. forskriftens § 8 første og andre ledd. I gjeldende forskrift er dette 250 kroner per slaktegris.

167 slaktegriser * 250 kroner = 41 750 kroner

Jensen skal ilegges kr. 41 750,- i standardisert erstatning for overproduksjon i 2020.

1 c) Inntil 15 % overproduksjon, ingen reduksjon i år to

Olsen produserer slaktegris og slaktekylling. Han har ikke konsesjon, og må forholde seg til konsesjonsgrensen på 2 100 konsesjonsenheter. I 2020 og 2021 produserer han henholdsvis 1 012 slaktegriser + 147 199 slaktekyllinger, og 1 027 slaktegriser + 144 529 slaktekyllinger. Dette omregnes til konsesjonsenheter slik:

år	antall slaktegriser	á enheter	enheter slaktegriser	antall slaktekyllinger	á enheter	enheter slaktekyllinger	sum enheter
2020	1 012	1	1 012	147 199	0,0075	1 104	2 116
2021	1 027	1	1 027	144 529	0,0075	1 084	2 111
Sum	2 039		2 039	291 728		2 188	4 227

Olsen har dermed produsert over konsesjonsgrensen i både 2020 (16 konsesjonsenheter) og 2021 (11 konsesjonsenheter), og skal ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen som fant sted i 2020. Overproduksjonen som fant sted i 2021 skal han gis mulighet til å redusere for i 2022.

Siden Olsen produserer to dyreslag, skal den standardiserte erstatningen ilegges forholdsmessig ut fra de enkelte dyrenes andel av totalen. Dette følger av forskriftens § 8 tredje ledd. Her ser vi at slaktegrisene utgjør 1 012 konsesjonsenheter, mens slaktekyllingene utgjør 1 104 konsesjonsenheter av totalen på 2 116 konsesjonsenheter. Andelen blir da:

Slaktegriser: $1012 / 2116 = 0,478$ à 47,8 %
 Slaktekyllinger: $1104 / 2116 = 0,522$ à 52,2 %

Det skal ilegges standardisert erstatning for 16 konsesjonsenheter (2116-2100), hvor 47,8 % av dem er for slaktegriser og 52,2 % er for slaktekyllinger.

Slaktegriser: $16 \text{ enheter} * 0,478 = 7,65$ enheter
 Slaktekyllinger: $16 \text{ enheter} * 0,522 = 8,35$ enheter

Siden erstatningen ilegges for antall dyr, må enhetene regnes om til dyr. Da bruker vi forholdstallene som er fastsatt i forskriftens § 1.

Slaktegriser: $7,65 \text{ enheter} / 1 = 7,65$ slaktegriser
 Slaktekyllinger: $8,35 \text{ enheter} / 0,0075 = 1 113,3$ slaktekyllinger

Olsens overproduksjon er klart lavere enn 20 %, men han produserer i to driftsbygninger. Siden produksjonen foregår i to driftsbygninger, skal laveste sats for standardisert erstatning brukes.

Slaktegriser: $7,65 * 100 \text{ kroner} = 765$ kroner
 Slaktekyllinger: $1 113,3 * 1 \text{ krone} = 1 113,3$ kroner
 Sum standardisert erstatning: $765 \text{ kroner} + 1 113,3 \text{ kroner} = 1 878,3$ kroner

Olsen skal ilegges kr. 1 878,3 i standardisert erstatning for overproduksjonen som fant sted i 2020. Overproduksjonen som fant sted i 2021 kan han redusere for i 2022.

2) Mer enn 20 % overproduksjon, kombinert produksjon

Larsen driver kombinert svineproduksjon uten konsesjon og besetningen er ikke en avlsbesetning. I 2020 produserer hun følgende:

år	antall avlspurker	á enheter	enheter avlspurker	antall slaktegriser	á enheter	enheter slaktegriser	sum enheter
2020	70	20	1 400	1 168	1	1 168	2 568

I tillegg utrangerer hun 65 avlspurker. De 65 utrangerte avlspurkene utgjør 910 ($65 * 14$) konsesjonsenheter. Summen av antall slaktegriser og antall utrangerte avlspurker blir derfor 2 078 ($910 + 1168$) konsesjonsenheter. Det vil si at Larsen har brutt konsesjonsgrensen for avlspurker på ethvert tidspunkt pluss antall slaktegriser, men ikke grensen for utrangering av avlspurker pluss antall slaktegriser.

Larsen produserer i én driftsbygning. Overproduksjonen i 2020 er på 22 % (2568 / 2100), det vil si at hun har oversteget både 15 % - og 20 % - grensene. Hun skal ilegges standardisert erstatning for all produksjonen som overstiger 15 % overproduksjon. De første 15 % har hun mulighet til å redusere for i 2021.

15 % overproduksjon tilsvarer 2 415 konsesjonsenheter ($2100 * 1,15$). Larsen skal derfor ilegges standardisert erstatning for 153 (2568 – 2415) enheter. I tillegg vet vi at overproduksjonen er mer enn 20 %. Det betyr at såkalt «lav sats» for standardisert erstatning skal benyttes for den delen av produksjonen som overstiger 20 % overproduksjon. 20 % overproduksjon tilsvarer 2 520 enheter ($2100 * 1,2$). For Larsen betyr det at 48 enheter (2568 – 2520) skal ilegges med lav sats, de resterende 105 (2415 – 48) med normal sats.

Erstatningen skal ilegges etter dyreslagenes andel av produksjonen, se eksempel 1c for nærmere beskrivelse. Avlspurker: 54,5 %, slaktegriser 45,5 % av totalen.

Det skal ilegges for 105 enheter med normal sats:

Purker:

105 enheter * 54,5 % = 57,2 enheter
 57,2 enheter / 20 = 2,86 avlspurker
 2,86 avlspurker * 11 250 kr = 32 175 kr

Slaktegriser:

105 * 45,5 % = 47,8 enheter
 47,8 enheter / 1 = 47,8 slaktegriser
 47,8 slaktegriser * 250 kr = 11 950

Videre skal det ilegges for 48 enheter med lav sats:

Purker:

48 enheter * 54,5 % = 26,2 enheter
 26,2 enheter / 20 = 1,31 avlspurker
 1,31 avlspurker * 6 000 kr = 7 860 kr

Slaktegriser:

48 * 45,5 % = 21,8 enheter
 21,8 enheter / 1 = 21,8 slaktegriser
 21,8 slaktegriser * 100 kr = 2 180 kr

Larsen skal ilegges standardisert erstatning på totalt 54 165 kroner (32 175 + 7 860 for avlspurkene og 11 950 + 2 180 for slaktegrisene) for den delen av overproduksjonen som oversteg 15 %. Den resterende delen av overproduksjonen, altså 15 %, har hun mulighet til å redusere for i 2021.

3 a) Kombinert svin, for mange utrangerte avlspurker

Pedersen driver en formeringsbesetning og har konsesjon på 2 300 enheter. Produksjonen finner sted i én driftsbygning. Formeringsbesetninger *uten* konsesjon kan utrangere inntil 220 avlspurker, noe som tilsvarer 2 100 konsesjonsenheter. Én utrangert avlspurke i formeringsbesetning utgjør 9,54545 enheter. Pedersens konsesjon på 2 300 enheter tilsvarer derfor 241 ($2300 / 9,54545$) avlspurker. Det vil si at Pedersen kan utrangere inntil 241 avlspurker i året.

Pedersens livdyr- og slaktegrisomsetning får betydning for antallet avlspurker han kan utrangere. Utgangspunktet hans er 241, men antallet må tilpasses livdyr- og slaktegrisomsetningen slik at summen av omsatte livdyr, slaktegriser og utrangerte avlspurker ikke overstiger konsesjonen hans.

I 2020 og 2021 produserer Pedersen følgende:

år	antall avlspurker	slaktegriser	livdyromsetning*	sum enheter**	utrangerte avlspurker
2020	50	250	790	2 040	140
2021	49	200	820	2 000	135
sum	99	450	1610	4 040	275

* ungpurker med levende vekt > 50 kg

** (antall avlspurker * 20) + slaktegriser + livdyromsetning

Basert på livdyr- og slaktegrisomsetningen kan Pedersen maksimalt utrangere følgende antall avlspurker:

år	konsesjon, enheter	livdyr- og slaktegrisomsetning, enheter	resterende enheter*	maksimalt antall utrangerte avlspurker**
2020	2 300	1 040	1 260	132
2021	2 300	1 020	1 280	134

* konsesjon – livdyr, og slaktegrisomsetning

** resterende konsesjonsenheter / 9,54545

Pedersen har i 2020 og 2021 har utrangert flere avlspurker enn beregningen viser at han kunne. Når det gjelder antall avlspurker til enhver tid + livdyr- og slaktegrisomsetningen, har denne delen av produksjonen vært innenfor konsesjonen.

Pedersen skal ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen som fant sted i 2020. Overproduksjonen i 2021 kan han redusere for i 2022.

Pedersen skal ilegges standardisert erstatning for 76 konsesjonsenheter:

1 040 enheter i livdyr- og slaktegrisomsetning + 1 336 enheter utrangerte avlspurker (140 * 9,54545)

= 2 376 enheter

Produksjonen på 2 376 enheter er 76 enheter høyere enn konsesjonen på 2 300 enheter. Pedersen skal dermed ilegges standardisert erstatning for 76 konsesjonsenheter.

Siden bruddet på konsesjonsgrensen for utrangering av avlspurker er et resultat av Pedersens livdyr- og slaktegrisomsetning og utrangering av avlspurker, skal det ilegges standardisert forholdsmessig ut fra de enkelte dyrenes andel av totalen, se eksempel 1c og 2.

Livdyr- og slaktegrisomsetning: 43,8 % (1 040 / 2 376)

Utrangerte avlspurker: 56,2 % (1 336 / 2 376)

Produksjonen finner sted i én driftsbygning og overproduksjonen er på 3 %. Normal sats for standardisert erstatning skal derfor benyttes.

Livdyr- og slaktegrisomsetning:

76 enheter * 43,8 % = 33,3 enheter

33,3 enheter / 1 = 33,3 dyr

33,3 dyr * 250 kr = 8 325 kroner

Utrangerte avlspurker:

76 enheter * 56,2 % = 42,7 enheter

42,7 enheter / 9,54545 = 4,47 dyr

4,47 * 11 250 = 50 287,5 kroner

Totalt: 8 325 kr + 50 287,5 kr = 58 612,5 kr

3 b) Kombinert svin, brudd på begge konsesjonsgrenser ett år

Nilsen driver kombinert svineproduksjon uten konsesjon, men i to driftsbygninger. Besetningen er ikke registrert som avlsbesetning. I 2020 og 2021 produserer hun følgende:

år	avlspurker	slaktegriser	utrangerte avlspurker
2020	70	1 000	101
2021	55	975	70

Dette gir følgende antall konsesjonsenheter:

år	innsatte + slaktegriser*	utrangerte + slaktegriser**
2020	2 400	2 414
2021	2 075	1 955
sum	4 475	4 369

* (antall avlspurker*20) + antall slaktegriser

** (antall utrangerte avlspurker*14) + antall slaktegriser

Nilsen har oversteget begge konsesjonsgrensene i 2020 uten tilstrekkelig reduksjon i 2021, og skal dermed ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen i 2021. Det skal ikke ilegges standardisert erstatning for det samme dyret to ganger, og det skal derfor ilegges erstatning kun for bruddet på én av konsesjonsgrensene, den grensen hvor bruddet har vært høyest.

Ved å bruke samme regnemethodene som i eksempel 2 og 3a, finner vi standardisert erstatning for:

- avlspurker på ethvert tidspunkt + slaktegriser = 59 590,-

- utrangerte avlspurker + slaktegriser = 49 240,-

Nilsen skal dermed ilegges kroner 59 590,- i standardisert erstatning for overproduksjonen som fant sted i 2020.

3 c) Kombinert svin, brudd på begge konsesjonsgrensene i år én, en konsesjonsgrense i år to

Johnsen driver kombinert svineproduksjon uten konsesjon, men i to driftsbygninger. Besetningen er ikke registrert som avlsbesetning. I 2020 og 2021 produserer han følgende:

år	avlspurker	slaktegriser	utrangerte avlspurker
2020	70	1 000	101
2021	70	975	70

Dette gir følgende antall konsesjonsenheter:

år	innsatte + slaktegriser	utrangerte + slaktegriser
2020	2 400	2 414
2021	2 375	1 955
sum	4 775	4 369

Johnsen har dermed brutt begge konsesjonsgrensene i 2020, men kun grensen for antall avlspurker på ethvert tidspunkt + antall slaktede/omsatte slaktegriser i 2021. I slike tilfeller skal man se på to og to år sammen, og behandle hver av konsesjonsgrensene for seg.

Her ser vi først på konsesjonsgrensen for antall avlspurker på ethvert tidspunkt + antall slaktede/omsatte slaktegriser. Johnsen skal ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen som fant sted i 2020, pluss gis mulighet til å redusere for 2021-overproduksjonen i 2022. Ved å følge samme regnemetode som i eksemplene over, finner vi en standardisert erstatning på kroner 65 010,-.

Vi ser deretter på konsesjonsgrensen for antall utrangerte avlspurker + antall slaktede/omsatte slaktegriser. Johnsen skal ilegges for overproduksjonen som fant sted i 2020, minus det som er redusert i 2021. Det gis ingen krav om reduksjon i 2022. Ved å følge samme regnemetode som over, finner vi en standardisert erstatning på kroner 49 420,-.

Som nevnt i eksempel 3b, skal det ilegges standardisert erstatning kun for bruddet på én av konsesjonsgrensene, den grensen hvor bruddet har vært høyest. Johnsen skal derfor ilegges en standardisert erstatning på kroner 65 010,- for overproduksjonen som fant sted i 2020. I tillegg må han redusere antall avlspurker på ethvert tidspunkt + antall omsatte/slaktede slaktegriser med 175 konsesjonsenheter (2 375 – 2 100).

4) Smågrisproduksjon

Smågrisprodusent Pettersen har hatt 50 avlspurker for mye i besetningen i til sammen 120 dager av året. Han driver produksjonen i én driftsbygning. Han har ikke redusert produksjonen tilsvarende året etter. Den standardiserte erstatningen skal ilegges basert på periodens varighet, altså 120 av årets 365 dager.

50 purker * 11 250 kr = 562 500,- (for ett års overproduksjon)
 (562 500 / 365) * 120 = 184 932,-

Pettersen skal ilegges en standardisert erstatning på kroner 184 932,- for overproduksjonen.

5) Eggproduksjon

Kristiansen driver konsumeggproduksjon uten konsesjon og søker i 2020 og 2021 om produksjonstilskudd til følgende:

telledato	01. mars	01. oktober
2020	7 620	7 385
2021	7 640	7 483

Kristiansen har dermed brutt konsesjonsgrensen i 2020 og 2021, og skal ilegges standardisert erstatning for overproduksjonen i 2020. Verpehøns skiller seg fra andre konsesjonsregulerte produksjoner siden innsettet som oftest varer mer enn ett år. Ved ileggelse av standardisert erstatning for overproduksjon i flere sammenhengende år skal forvaltningen unngå å ilegge erstatning for det samme dyret flere ganger. Dette siden dekningsbidraget som ligger til grunn for ilegging satsene for standardisert erstatning er basert på innsett, ikke på årlig produksjon.

Her ser vi at Kristiansen har søkt om tilskudd til *flere* verpehøns i mars 2021 enn i oktober 2020, som tyder på at det må ha kommet et nytt innsett mellom de to søknadsomgangene. Da er det stor sannsynlighet at dyrene i 2021 ikke er de samme som i 2020, og man kan ilegge standardisert erstatning uten å risikere å legge for det samme dyret to ganger. For å bekrefte dette skal man kontakte produsenten og be om kopi av bilag for utrangering av høner og innkjøp av unghøner.

Kristiansen driver produksjonen sin i én driftsbygning og overproduksjonen er mindre enn 20 %. Dermed skal normal sats brukes.

7 620 – 7 500 = 120 høner
 120 høner * 100 kr = 12 000 kroner

Kristiansen skal ilegges kr. 12 000,- i standardisert erstatning for overproduksjonen som fant sted i 2020. Overproduksjonen i innsettet i 2021 har han mulighet til å redusere for i sitt neste innsett.

Vedlegg 2: Utrekning av midlertidig konsesjon for utrangering av avlspurker

I dette vedlegget vises fire eksempler på utregning av midlertidig konsesjon for utrangering av avlspurker.

1. Smågrisbesetning uten ordinær konsesjon

En smågrisbesetning uten ordinær konsesjon hadde følgende produksjonstall for 2017 og 2018:

År	Slaktede avlspurker	Solgte avlspurker	Destruerte avlspurker	Sum utrangerte avlspurker
2017	197	250	0	447
2018	205	130	3	338

Denne produsenten kan søke om midlertidig konsesjon for 447 utrangerte avlspurker.

2. Kombinertbesetning uten ordinær konsesjon

En kombinertbesetning uten ordinær konsesjon hadde følgende produksjonstall for 2017 og 2018:

År	Slaktegriser	Slaktede avlspurker	Solgte avlspurker	Destruerte avlspurker	Sum utrangerte avlspurker
2017	1 200	87	0	0	87
2018	1 150	82	2	0	84

Fra denne besetningen kunne det i 2017 maksimalt utrangeres 65 avlspurker. Det finner vi slik:

$2100 \text{ konsesjonsenheter} - 1200 \text{ slaktede slaktegriser} = 900$

Det ble utrangert 87 avlspurker fra besetningen i 2017, som er 22 avlspurker mer enn beregningen viser at kunne utrangeres.

I 2018 kunne det maksimalt utrangeres 68 avlspurker fra besetningen. Det finner vi slik: [Formel]

Det ble utrangert 84 avlspurker fra besetningen i 2018, som er 16 mer enn beregningen viser at kunne utrangeres.

Den midlertidige konsesjonen beregnes som konsesjonsgrensen + differansen mellom beregnet antall maksimalt utrangerte og faktisk antall utrangerte avlspurker fra det året med høyest utrangering av avlspurker. I dette tilfellet ble det utrangert flest avlspurker i 2017, og differansen mellom beregnet maksimalt utrangerte og faktisk utrangerte avlspurker var på 22. Denne produsenten kan derfor innvilges en midlertidig konsesjon på inntil 172 ($150+22$) utrangerte avlspurker.

Vi minner om at den innvilgede konsesjonen kun er et utgangspunkt, og at produsenten må tilpasse antallet utrangerte avlspurker etter antallet slaktede eller omsatte slaktegriser i løpet av året!

3. Formeringsbesetning uten ordinær konsesjon

En formeringsbesetning uten ordinær konsesjon hadde følgende produksjonstall for 2017 og 2018:

År	Slaktegriser	Utrangerte avlspurker
2017	1 200	627
2018	1 420	560

Fra denne besetningen kunne det i 2017 utrangeres maksimalt 94 avlspurker. Det finner vi slik:

$(2100 \text{ konsesjonsenheter} - 1200 \text{ slaktegriser}) / 9,54545 \approx 94$

Det ble utrangert 627 avlspurker fra besetningen i 2017, som er 533 (627 – 94) mer enn beregningen viser at kunne utrangeres.

I 2018 kunne det maksimalt utrangeres 71 avlspurker fra besetningen. Det finner vi slik:

$(2100 \text{ konsesjonsenheter} - 1420 \text{ slaktegriser}) / 9,54545 \approx 71$

Det ble utrangert 489 (560 – 71) avlspurker mer enn beregningen viser at kunne utrangeres.

Ved å følge den samme metodikken som over, finner vi at den midlertidige konsesjonen blir på 753 (220 + 533) utrangerte avlspurker. Legg merke til at man bruker konsesjonsgrensen *for den aktuelle besetningstypen* ved utregning av midlertidig konsesjon.

4. Kombinertbesetning med ordinær konsesjon

En kombinertbesetning med konsesjon på 7 000 konsesjonsenheter har følgende produksjonstall for 2017 og 2018:

År	Slaktegriser	Utrangerte avlspurker
2017	3 027	717
2018	3 568	837

Fra denne besetningen kunne det i 2017 utrangeres maksimalt 284 avlspurker. Det finner vi slik:

$(7000 \text{ konsesjonsenheter} - 3027 \text{ slaktegriser}) / 14 \approx 284$

Det ble utrangert 717 avlspurker, som er 433 (717 – 284) avlspurker mer enn beregningen viser at kunne utrangeres.

I 2018 kunne det maksimalt utrangeres 246 avlspurker fra besetningen. Det finner vi slik:

$(7000 \text{ konsesjonsenheter} - 3568 \text{ slaktegriser}) / 14 \approx 246$

Det ble utrangert 837 avlspurker, som er 586 (837 – 246) avlspurker mer enn beregningen viser at kunne utrangeres.

Denne besetningen har en konsesjon på 7 000 konsesjonsenheter, som tilsvarer 500 utrangerte (7 000 konsesjonsenheter / 14 konsesjonsenheter per utrangerte avlspurke) avlspurker. Den midlertidige konsesjonen for utrangering av avlspurker beregnes som konsesjonen + differansen mellom beregnet antall utrangerte og faktisk antall utrangerte avlspurker fra det året med høyest utrangering. Denne besetningen vil derfor få en midlertidig konsesjon på inntil 1 086 utrangerte avlspurker (500+586).

Igjen gjør vi oppmerksom på at den innvilgede konsesjonen kun er et utgangspunkt, og at produsenten må tilpasse antallet utrangerte avlspurker etter antallet slaktede eller omsatte slaktegriser i løpet av året!

